

~~v-19-20~~
Epistolæ Duæ,
67

Quarum altera

~~4-51-22~~
~~6-16-60~~

DE MORIBVS

AC

INSTITVTIS

TVRCARVM agit:

Altera

SEPTEM ASIÆ

ECCLESIARVM

notitiam continet.

*Authore Tho: Smith Coll. D. Mariæ
Magdalena Oxon: Socio.*

OXONI,

Excudebat H. Hall Academia Typo-
graphus, Impensis Ric. Davis. 1672.

Imprimatur

P. MEWS.

Vicecan. Universitatis

O X O N.

Apr. 11.

1672.

2158:08

Clarissimo & Ornatissimo Viro

D. JOSEPHO WILLIAMSONO

Equiti Aurato,

*Intimo Serenissimæ Regiæ
Majestatis Consilio*

A Secretis,

Et Archivorum Regiorum Custodi.

Classique & Contemporain

ONO WILLIAMSON

London

Justine & Co. 17, rue de la Harpe

Paris

1861

Le Directeur de la Librairie

EPISTOLA DE MORIBUS

AC

INSTITUTIS TURCARUM.

Flagitas à me, Vir Clarissime
 & Præstantissime (quod qui-
 dem jure meritissimo exigere
 possis, cui nimirum in solidum
 debetur, quòd Orientem invisendi op-
 portunitatem adeò commodam nactus
 fuerim) ut si quid de Genio , Moribus ,
 Regimine, & Institutis Turcarum, quos
 si non penitùs introspicere liceret, saltem
 prope intueri, & familiari conversati-
 one, quantum per illorum insolentiam
 & fastum licuit, nosse datum erat, ha-
 beam, illud Tibi communicem. Cui
 equidem postulato facilè compertum ha-
 beo, tum affectum illum, quo me per
 duodecennium & quod excurrit prosecu-
 tus es & studia mea fovisti, tum illum
 plane heroicum mentis Tuæ ardorem,

B

&

& grande illud desiderium quicquid vitæ communi ac studiis doctrinæ usui esse possit, vel quod curiositati, quam in nobis insevit natura, ullatenus inserviat, cognoscendi ansam dedisse. Sic inter ipsa publica negotia, quæ tantâ cum Fide & cum omnium Applausu per tot annos sustinuisti & adhuc sustines, animum ad studia Literarum erectum & alacrem habes, ac inter Strepitus & Pompas & Oblectamenta Aulæ idem Generosum Honestum, eosdem placidissimos Mores, eandem Pietatem retines. Possem hoc quicquid est Laboris facilè fugere, nisi hâc ex parte modestia quasi Crimen esse videretur; satis mihi conscius, me nulla Mysteria, nulla Arcana revelare posse, quæ Te latent, cui quicquid hâc de Re, tum apud scriptores Antiquos, tum apud Nuperos extat, penitus exploratum est: Sed quia ita vis & jubes, qui meas nugas esse aliquid putare soles, aliquid tentabo, ut vel sic hoc obsequii specimine magis constet, quantâ cum animi Promptitudine quicquid mihi à Te imperatum

peratum est facere vellem, modò sup-
peteret Facultas. Non hic largos pro-
mitto Commentarios, quos nec Ipse ex-
pectas, unde non Tibi reformidandum
erit, quasi Te inerti & ingrata illarum
Rerum, quæ cuivis è Plebe notissimæ
sunt, distinerem, (hoc enim esset &
Tui & Mei crimosè oblivisci) sed quic-
quid enarrandum habeo pauculis pageli-
lis constringam absque ullâ Methodo,
prout Res ex Memoriam in Calamum flu-
unt, hâc spe fretus, me, si non aliàs, hâc
saltem quæsitâ brevitate, Tibi placi-
turum.

Gentem Turcarum meritò censendam
esse barbaram facilè confitebitur, quis-
quis vel unicam Septimanam apud ip-
sos moratus est: hoc enim est ipsis pe-
culiare & pro Genio Gentis (quod
vitium etiam in Naturam vertit Super-
stitio) omnes alios, non solum qui di-
versam amplectuntur Religionem, ut
Christianos & Judæos, sed qui ejusdem
sunt cum ipsis, si in pauculis Ritibus dis-
sentiant, uti Persas, despiciatui habere &
odisse. Hic sine morâ primo accessu oc-

currebat animo, quàm efferati sint Mores absque studio & culturâ , quàm nihil homine dignum præstent humaniorum Literarum expertes & ignari, quàm fera res sit Superstitio, quot & quantis malis grvida, & denique quàm Potens, ut adversum ipsius Naturæ Legem, quæ communia humanitatis Officia cuilibet jubet fieri, ita obbrutescat. Nec indecorum hoc apud ipsos est, sed pars quædam Religionis habetur, in quâ pueros sedulò instituendos maxime curant, ne hoc Musulmannicæ Fidei indicium in iis desideraretur. Miratus sum sæpe Pueros, quos vix posse loqui crediderim, tantâ cum acritate animi, tanta cum vocis contentione, & furore magis quam puerili nos, dum in Platæis propè spatiaremur, convitiis lacerasse, (lapidibus in nos ab iisdem quandoque projectis) adeo expeditè nobis infidelitatem nostram objicientes, quasi nihil aliud ab ipsorum Parentibus addidicissent. Christianos enim Occidentales, (quos omnes promiscuè appellant *Phrenkiler*, i. e. Francos) non alio quàm Infidelium

um titulo dignabuntur, in illorum Lingua *Gaour*, cui obsœna quædam Vocabula in nostri vituperium & derisionem solent adjicere, quæ apud ipsos adeò in communijusu sunt, ut si quid iis inter eundum accidat, quod offensionem pariat, si in Lapidem fortè impingant, etiam quod mirère, adversus sternacem Equum, & cespitantem Asellum & Bubalum eleganti, si Dîs placet, hæc verborum formulâ displicentiam & iram evomant. Quam malè de nobis sentiant, & quali odio nos prosequantur non alio significantiore vocabulo se exprimere posse existimant quam *Bre Domuz.* i. e. Vah Porce, nos in eòdem censu cum hoc Animali, quod maximè execrantur, reponentes, quasi essemus æqualitèr impuri, & à quorum tactu & conspectu eàdem curâ & diligentia esset abstinendum; nec hoc tamen est convitiorum extremum, ulterius progreditur Turcicus furor & Barbaries, cui non sufficit nos dignitate hominum exuere & in Classem impurissimorum animalium detrudere: Di-

aboli etiam frequenti salutatione appellamur, & ingenti cum confidentiâ ac vociferatione nos in naribus Dei foetere contendunt.

Cum vero erga nos adeo malè sint affecti, & adèo atrocita præjudicia in pectoribus foveant, non mirandum videbitur, si vix securo apud illos Christiano esse liceat, si eum asperrimè tractent, si ipsius vitæ & opibus insidiantur, & duram ac miseram Servitutem servire cogant, si fortè ipsi in itinere palabundo & seorsim à suis sociis erranti eant obviam. Fatendum est in Urbibus, ubi Mercatores degunt, non adeo atrociter & inhumanè sævitum esse, suis Privilegiis fruuntur ab Imperatore ob Commerçii & Mercaturæ commodum concessis, quibus libertati & vitæ publicè cautum est: Sed nullum edictum Imperatorium Linguam domare poterit, adèo animis eorum mala de nobis insedit Opinio: Sed nec his passim huc illuc curfitare licet in angiportis Urbis, ne in ædes privatas clam detrudantur ac fiant Captivi, absque Janizario, qui Præsidio

fidio esse solet contra Ebrios & Zelotas quosdam Meccanos, qui eos cultro aut pugione aliter petere vellent. At si quis vel ad viginti millia passuum ab urbe proficiscatur, si modo itineris tranquillitati & capitis saluti consultum velit, armatus incedat & habitu Turcico indutus necessum est, assumptis secum Militibus, qui ipsum ab omni injuriâ immunem suâ Authoritate præstent. Quibus enim locis rari apparent Christiani, in majori execratione habentur, & si quid ab ipsis humanitatis experiuntur, id in gratiam conductorum factum est, solisque ipsis imputandum, uti quandôque ipsis gratiam negatam esse nostri causâ comperimus. Memini, cum Sardi essem, Janizarium nostrum à quodam Turcâ petiisse, ut nos in Tuguriolo suo noctu exciperet, propositâ mercede longè supra quàm exigere potuisset, ille, simulatque innotuerit nos Christianos esse, extemplò cum ingenti indignatione renuit, dicendo, se nullâ conditione, nullo præmio domum suam Infidelibus pollutam voluisse.

Hisce opprobriis commotum videri novum insaniae fomitem administraret, ad ea planè obsurdescere oportet, ea forti Animo ac Christianâ Patientiâ, quâ hisce in Regionibus maxime opus est, sufferre, ac nihilo magis habere quàm latratus Canum.

Sed ne hisce Convitiis nimis acriter uramur, quasi nobis adblandientes & hâc ex parte bene meriti, de Judæis sentiunt pejus. Hoc pro gratiâ & benevolentiâ erga nos deputandum volunt, quòd collatione factâ nos pluris æstiment, qui generosiores spiritus alimus, præ illis, quos, prout certissimis indiciis comperi, tanquam vilissima Capita & abjectissimos Mortalium, qui nihil Præclarum, nihil Generosum sapiunt, abominantur. Frequenti in sermone aiunt, se mirari Christianos credere posse, Deum, Prophetam adeo insigniter sanctum & Miraculis celebrem, (hæc enim testatissima sunt Eulogia ab ipsis Christo beatissimo nostro Salvatore unanimi consensu data) in manus tam degeneris Populi crucifigendum dedisse, ideoque

ideoque fingunt, quod Majestati & Justitiæ Dei & meritis Christi magis consonum *ipsis* videtur, Christo elapso & in cælos clam assumpto, quendam ipsi facie ac toto Corpore perquam similem, ab hac pervicaci, & vilissimâ Gente suspensum fuisse. Hos etiam generali nomine appellant *Tchephut*, quod ex ignominiâ ipsis certè impositum est, licet qualem originem habeat, planè incertum est: mihi videtur ex Arabico Gehud corruptum, cui etiam præfigunt ac passim ingeminant *Ghiddi Tchephut* i. e. Cornute Judæ, qualem titulum etiam nobis pro Liberalitate suâ quandóque impertiunt, tandem Turcicâ pronuntiatione ita inflexum esse; sed quicquid sit de Etymo, certo certius est hoc nomine ipsis Prophetarum à Deo optimo Maximo missorum, in quorum numero, secundum impostorem *Mohammedem*, ponunt Christum, desertionem & abrenuntiationem exprobrari. Hi maximè sunt obnoxii militum injuriis, quos sæpe obtorto collo abreptos in terram prosternunt, & eorum

rum nasos & aures quasi ludentes premunt, contra quos ne hiscere quidem audent; hoc enim esset novam invitare injuriam, & lusum in furorem vertere. Horum tamen operâ utuntur, non quasi ad Concilia secretiora admitterentur, & eorum, quæ adversus Christianos moluntur, conscii essent, vel ab ipsis quid contra se à Christianis Principibus propositum ac designatum sit, tanquam ab exploratoribus eruerent, (neutrū enim horum admittit Turcicus factus, nec adèò altum spirat Ingenium Judaicum, quod odio illorum adversus nos longè inferius est, & in Usuris & Cambiis majore cum fructu exercetur) sed in emendis Mercibus, & in Teloniis exigendis lisdem ut Propolis & Portitoribus utuntur, utpote qui artem Veteratoriam callent & profitentur, versipelles, & in re nummariâ quam maximè versati; & in hunc finem quilibet Passa, (nec excipio alios qui ad sublimem dignitatis gradum evehuntur) quendam Judæum in familiâ & Comitatu retinet, cui hoc negotii solum datur, ut

ut res sibi suisque necessarias procuret.
Ita de Judæis æquè ac Christianis præ-
clarè merentur Turcæ.

Litem vero maximam, & diffidia lon-
ge atrociora cum Persis habent; Utri-
que *Mohammedem* summum Prophe-
tam agnoscunt, istius ineptias, quibus
Alcoranum suffarcinavit Planus iste, tan-
quam Oracula amplectuntur, istius Me-
moriæ colunt, Legique, quam insti-
tuit, subscribunt, eamque observant
superstitiosè: Sed de successore ejus le-
gitimo ipsis non convenit. Persas Ali
Genero suo, qui Phatimam Filiam ejus in
uxorem duxit, hunc Honorem jure deberi
contendunt, rejectis *Abu Becro*, *Othmano*,
& *Omaro* tanquam malæ fidei possessori-
bus, & corruptoribus *Alcorani*, quos
Turcæ ut præcipua superstitionis suæ
fulcra & ornamenta venerantur: deinde
in quibusdam Ritibus variatum est, u-
trisque suam Sententiam acriter tuenti-
bus. Hinc mutux querelæ & criminati-
ones sibi invicem impactæ, hinc simul-
tates ortæ, quæ in Diffidium nullâ arte
conciliandum tandem erupere. Si fortè
de

de Perſa oriatur ſermo, Zelus iſte, quem præ ſe ferunt Turcæ in defendendo Iſlamiſmo, citò exardiscit, & iſtis convitia & maledicta ſuppeditat; *Kaphir* appellatur, i. e. Apoſtata & deſertor veræ Fidei, *Rafizi*, Hæreticus, qui novos Religionis ritus ſequitur, *Murdar*, Mundicie negligens, quam in ſuis ſectatoribus requirit Propheta, & proſum impurus, *Binamaz* Profanus, qui Preces ritè non celebrat, utpotè neſcius quomodo benè orandum ſit, *Dinſiz*, ſine Religione, denique *Kiſel Baſh Gaour*, Infidelis rubri capitis, ad faſcias illius Coloris, quas capiti circumvolvunt, alludentes, cum ipſorum tegmina plerâque ex parte ſint Candida, exceptis *Mohammedis* poſteris, quibus ſolis, ut Viridia geſtent, Honoris gratiâ & ſpeciali Privilegio indultum eſt.

Haſce de religione Lites primùm invexit quorundam Vaſtrities, quas in neſtoribus Plebis & Militum continuò alunt. Hiſce artibus facilè reguntur illorum animi, hâc Machinâ urgeantur ad quodvis Bellum alacritè ſuſcipiendum.

Quis

Quis enim adeò vili est animo , ut vitam projicere nolit in vindicandâ Religionis causâ , quando vera Fides periclitatur aut propaganda est , quando contra Hæreticos & Apostatas arma sunt sumenda , quando pro Deo belligerandum est ? Quali successu hoc Argumento contra Christianos , cum tota moles Belli in ipsos vertitur , utuntur , postea declarabitur ; quali contra Persas , testatur , inter cætera Bella contra illos sæliciter suscepta , ista *Bagdadi* expugnatio Anno Christi , c12. 13c. xxx. 11x. cui bellicosus ille Imperator *Morad*) nostri *Amuratem* appellant) interfuit , qui paulò post ex Crapulâ & nimio Vini haustu ingenti Christianorum bono , quibus atrocitèr minatus est , decessit. Postquam enim in *Divano* de expeditione *Persicâ* decretum erat , Classicum cecinerunt , ad animandos *Milites* , è rostris Turcici sacerdotes. Quo officio admodum bellè defuncti sunt. Illorum nempe erat superstitiolæ Genti inculcare , quantum à verâ Fide defecerint Persæ , quibus Offuciis Legem divinam corruptum

corruptum iverint; & quam bene de Deo, de *Mohammede*, & Fide Moslimicâ mererentur, si strenuè contra ipsos pugnarent. Nec hæc privatorum in Templis sola erat sententia & Consilium, sed summus sacrorum apud ipsos Antistes, (quem *Mufti* appellant) cujus sententiæ refragari nefas est, Programmata publico, quod apud vulgus sparsum erat, idem pro infallibili Auctoritate suâ determinavit. Cujus exemplaria ferè ubique prostant, unumque mecum tuli; In eo fulminat ac detonat in capita Persarum, inque eos maledicta & diras effundit, & postquam longâ Argumentorum ambage & ingenti verborum pompâ Apostasiæ Crimen ipsis objectum aggravâisset, dogmaticè pronuntiat, *Musulmannos* magis de Deo mereri occidendo Apostatam Persam, quam rebellem Christianum, & ab ipso longè majorem tam præclari Facinoris mercedem expectari posse; nec tam crudeli sententiâ, quâ eos eradicatum cupit, contentus, ad Inferos damnat, & Deum supplex rogat, ut
illic

illic instar Asinorum portandis Judæis inserviant. Quam internecino odio mutuò se prosequantur Sectæ, utinam solum exemplum è *Mohammedanis* petendum esset; sed frustra Iptis hæc mutua Diffidia obiicimus, cum idem à Christianis, qui posthabitâ Lege, quæ Charitatem spirat, mutuâque suadet *οὐ γὰρ τὰ βάνη*, sibi invicem malè ominentur, & bellum indicant *αὐτῶν*, proh Dolor! frequentèr heu! quàm frequentèr factitatum sit.

Non jam opus erit, ut pluribus laborem ostendere, quàm magnificè de se sentiant, quantùmque sibi arrogant; Quod ex præcedentibus facillè licet colligere. Hic autem præcipuus est Arrogantiæ illorum fundus, quod nempe se solos esse fideles, se veram salutis viam ingredi, dum cæteri in devio Errorum tramite incerti errent, præfractè opinentur. Nec alio cognomento distingui & cognosci quàm *Musulmannorum* volunt, quod idem denotat. Pudet enim illos Scythicæ originis; respicere ad vitam Pastoritiam, quam sub Monte *Imao* sectari

Etati sunt majores ipsorum, quibus difficultatibus ferè in omni rerum inopiâ miserè conflictati sint, reminisci & contemplari non illorum moribus convenit, ideóque ab hoc gentili Turcarum nomine abstinendum censent, quasi malè ominosum esset, & isti fastigio rerum, ad quod evecti sunt hodie, detraberetur, & ab eodem adeo abhorrent, ut si quis è Christianis hoc nomine utatur de ipsis, quando adsunt, quasi contumelia ipsis facta esset, indignantur. Quotquot ex *Ærario* & redditibus Imperatoris aluntur, & ab ipso immediatè dependent Titulum *Othmani* sibi assumunt, ad testandum summam illam reverentiam, quâ feruntur erga nomen & memoriam Othmani, (cujus fortitudini & prudentiæ Imperii Initia unicè debentur) & posteros ejusdem rectâ Lineâ ipsi succedentes, hoc modo gloriantes se esse Subditos, & mancipia Tanti Viri; licet alii quam plurimi in Anatoliâ, præsertim in provinciis Galatiæ, Bithyniæ, & Cappadociæ, qui ab Othmani Affectis & Comitibus

mitibus natales ducunt, ob quorum studia in jaciendis sub ipsum Imperii fundamentis hoc ipsis indultum est, ita etiam nuncupantur. Sed generale illud *Musulmannorum* nomen, quod à Religione petitur, omnes ex æquo spectat: hoc insigniri cupiunt, hoc maximè delectantur.

Quam autem sibi solent gratulari de sælici sorte, quâ contigit ipsos vel nasci vel fieri *Musulmannos*! quantis plausibus triumphant! quam solennes Deo, de hac via salutis, quam ipsis revelaverit, gratias agunt! Ita de se & de aliis confidenter statuunt. sed ecce! quale fundamentum! quam debile! quam falsum! huic ingenti confidentiæ sternunt! veritatem suarum ineptiarum è prospero rerum statu eunt demonstratum. Totam vim Argumentorum in gladiis reponunt. Id à Deo in illorum gratiam clarè decisam esse clamitant, tot triumphos & victorias, quas de Christianis reportavere, divinæ approbationis manifesta esse indicia, tot Imperia & Regna pessundata, & à victricibus illorum armis deleta

& se esse Athletas Dei contra infideles crepant, quorum pia studia adjuvit & tantis successibus coronavit. Ita hoc crassissimo errore occæcati, sibi ipsis persuadent, ac id ipsum Christianis cupiunt persuasum. Næ erga Christianos se maximè benevolos credunt, quotiescunque blandè interrogant quare fidem *Musulmannicam* non amplectuntur? responderi solet, se à Parentibus & Avis in Christianâ fide & religione institutos, & in eadem etiam permansturos fore. Non enim aliis responsi capaces sunt hi obtusi homunciones, nec aliud dare licet. Quod si quis Christianæ Religionis veritatem contra ipsos tueri vellet, & eorum superstitionis ineptias & imposturas arguere, ingentem sanè Zelum & Fortitudinem animi præ se ferret. Sed nescio quo jure gloriosum Martyris nomen sibi dari post mortem expectare possit, qui talem defensionem in se susciperet sine vel minimâ Ipe felicitis eventui, & hâc leviculâ Occasione ipsos in publicis Platæis & Templis, quando istiusmodi quæstiones ipsi proponuntur, animosè aggrederetur,

retur, qui in suis ineptiis defendendis sunt maximè pervicaces & obstinati. Adeo altas in pectoribus eorum radices tenet hæc opinio, sibi que tantoperè adblandiuntur, ut de illâ vel minimùm dubitare nefas esse, & quenquam ab hac impiâ Fide amovere conari Capitale crimen esse, & ultimo supplicio luentum decernant. Tanta vis est Educationis, quæ omnem rationem penitus excludit.

Prusiæ in Bithyniâ in *Moscheam* quandam (olim Templum Christianorum) in quâ *Urchanes*, qui urbem expugnavit, Sepultus jacet, admissi eramus: Turcæ enim Avaritiæ causâ Christianos eorum Tempia ingredi, eaque curiosiùs rimari sinunt, satis edocti, quantum nummorum ab ipsis effusum sit, modò curiositati satisfiat. Quo viso ac perlustrato, postquam Sacerdos Turcicus, Provectissimæ ætatis, qui Portam templi aperuerat, manum aliquot nummis præter expectatum impleri sensisset, quo grates tantâ mercede dignas ageret, ingenti cum fervore o-

culis ad Cælum elevatis , Deum precatus est ut nos ad fidem *Musulmannicam* suo tempore tandem convertere dignaretur : Hoc nimirum est summum erga nos Affectûs testimonium , qui ex isto falso & imperitissimo Zelo solet profluere.

Unicus hic videtur modus effera eorum ingenia *mitigandi* ipsis Bene facere modò eorum Avaritiæ pecuniâ & muneribus gratificeris , blandi & benigni erunt , & caudas movebunt , sin minus allatrant illico , & à morfu illorum sedulò cavendum est ; offis enim , quibus placari solent , sublati , ad naturam suam majori cum feritate redeunt. Latet nimirum vetus & in altâ mente reponitur odium nostri , quod ne erumpat in Convitia & Injurias , vetat Lucri & Commodi spes , quod avidi percipiunt. De cæteris , qui talem spem non foveant , frustra hoc expectandum est , à quorum Institutis & Religione bene velle Christianis longè est alienissimum. Ita res plerumque se habet , licèt fortasse è tantâ colluvie emergant unus & alter

alter qui hoc ex superstitione ortum vitium supprimant, & in longè diversos abeant mores, qui se longo post tempore gratos præstent erga illos, qui de ipsis bene meriti sunt, & etiam illorum gratiâ erga alios. Sensu gratitudinis, quo nec ipsa Bruta prorsus carent, & generosioribus Naturæ principiis ducti: In talem inter peregrinandum fortè fortuna semel incidi, cujus admirandam humanitatem præter morem Gentis suæ non reticebo. Historiolam paucis absolvam. Dum per Plataëas Prusiæ huc illuc ego & alter vagaremur desiderio videndi rudera quæ supererant Antiquitatis, occurrit nobis è primoribus Urbis Turca, qui ex facie facilè conjectans nos nihil cum Turcis habere commune, præter vestes, quibus induebamur, Janizarios, qui nos comitati sunt, confestim interrogabat, Annon Franci essemus, Fatentur, nos esse; Quibus ille, Cujates; Angli, respondent. Benè quidem, inquit ille, ad Ædes meæ eos deducatis rogo. Quo cognito, plane attoniti eramus, neq; enim tutum erat

hanc Comitatem rejicere, neq; amplecti, cum hoc plane novum esset, & prorsus inauditum; & metuendum videretur, ne aliquid doli aut periculi sub hâc comi invitatione lateret. Tandem consultatione facta, ire decrevimus, illius humanitati & Janizariorum nostrorum fidei confisi. Quamprimum Ædes illius, sane magnificas, ingressi fuëramus, nos (quod non licuit in publicis plateis) humanissimè salutavit, & sedere jussis Liquorem istum nigrum quem pitissando sorbillant, edulia, & cupidias apponenda curavit. Lautum erat Convivium, quod citò apparabatur. Hanc insignem benignitatem magis magisq; obstupuimus, postquam ex familiari Colloquio, quod ope interpretis cum illo habuimus, illum Prophetæ sui se pulchrum *Mecca* visitasse nobis innotuerit, quilibet enim, qui Peregrinationem suscepit *Meccam* & *Medinam* ejusdem Impostoris Natalibus insignem, eo nomine se cum ferventiore Zelo ad debacchandam contra Christianos teneri credit. Sed nos ab hâc animi perplexitate

tate tandem liberavit, referens, se cui-
dam Mercatori Anglo qui Smyrnæ de-
gerat, ob varia humanitatis Officia max-
ime devinctum fuisse, ac ideò eorun-
dem beneficiorum memor, ipsius intu-
itu omnes illius Contreraneos, eâdem,
quâ exceptus erat, Benignitate excipe-
re in animo statuerat; vix abeundi ve-
niam impetrare potuimus; tantisper
dum Prusiæ mansimus in illius Ædibus
nobis hospitandum erat, et cum agrè nos
dimiserit, quendam è famulis suis no-
bis Comitem adjunxit (cum ipse adeo
commodè ire nobiscum non potuerit)
ut illius gratiâ Palatium Imperatoris,
quod lustrare cupimus, facilius ingre-
deremur. Miraberis mecum tantam
benignitatem qualem fortasse toto
Imperii circuitu vix alibi experiri lice-
at.

Ritu Circumcisionis in hâc fide ini-
tiantur Turcæ, Hoc est illorum uni-
cum Sacramentum, quod Impostor
Mohammedes retinuit, gentis suæ Ori-
ginem ab *Ismaele* petentis consuetudi-
nem secutus, cui ab antiquo, uti aliis

in Oriente Gentibus, præter Judæos, in usu erat. Non autem solent Infantes circumcidere, nec ad annum præstitutum, multò minus ad octavum diem ex Lege tenentur, illorum arbitrio planè *relictum* est, licet plerunq; in septimo aut octavo ætatis anno circumcissionem fieri curant, quandòq; tamen ad annum duodecimum, aut decimum tertium, Sed non ultra, in memoriam & Honorem *Ismaelis*, quem fingunt ad id ~~æ~~ ætatis circumcisum, prorogant. Nondum circumcisi Cirrhum nodis implexum, & in longum protensum tergo superincumbentem habent capillitio aliàs abrafo. Quo tempore *Musulmannica* fidei soli sunt Candidati: Quali autem lætitiâ, quibus Triumphis, quam ingenti Pompâ hosce Ritus, quibus ad fidem, quam tantoperè deprædicant, admittuntur, non est adeo facile conceptu. Cognatos vicinòsque, qui futuri sunt Testes, solenniter invitant, eosque Conviviis lautis excipiunt. Totumq; diem Cantionibus et Gesticulationibus hilaritati impen-

pendunt. Mox post preces vespertinas de re præstandâ cogitant, cujus causâ convenerant, quæ Chirurgo aut Tonfori, aut cuilibet aliq, cui facilis et artifex manus, committitur. Introducitur puer circumcidendus, *Tiarâ* et novis vestibus ornatus, cui adblandiuntur, ne de Dolore, quem passurus est cogitans deliquium patiatur, illum nempe mox futurum esse *Musulmannum*, et omnium privilegiorum, quæ suis sectatoribus promittit *Mohammedes*, capacem reddendum esse; interdum Potiorem quandam medicinalem, quâ profundus sopor inducitur, illis ebibendam dant, ne dolorem sentiant. Ingens licet sit hic apparatus, ac Circumcisionem ad *Islamismum* aditum et viam aperire credant, quasi non esset sacer Ritus, et hâc ex parte Consuetudini magis quam Religioni consuleretur, nullis precibus inter peragendum utuntur, Deum solenni oratione neutiquam invocantes, nisi quòd Chirurgus in ipso actu dicat *Bismillah* in nomine Dei, cui ab iis, qui interfunt nomine Dei ter repetito

rito, acclamatum est *Allah, Allah, Allah*: interim Tympana aliâq; Musica instrumenta pulsantur, ne ejulatus ipsius exaudiretur. Filiis vero Imperatoris, *Basarum* aut quorumcunque ex Honorationibus circumcidendis, alios eodem tempore adungere solent, Honoris causâ, & ut illorum exemplo, dolorem, quem tot ante se passos vident, fortiori animo subigant. Hi appellantur *Sunnet Dashi. e.* socii Circumcisionis, inter quos durat ad mortem usq; plusquam fraternus amor, quo se mutuo prosequuntur, cui tanta solennitas initium dedit. Hoc peracto ad Convivia itur, & reliquâ nocte luditur. Ita quotquot Christianismo, quo educati erant, renunciant, *Mohammedi* nomina daturi circumcidi coguntur. Coram Judice Apostatae primò comparent, & profitentur se fidem *Mohammedicam* amplexuros, petentes insuper, ut in *Musulmannorum* numerum cooptentur. Illi co Capita *detonderi* jussum est: Vestes & Tiaræ illis dono dantur, quandoque in Platæis, quas Christiani incolunt, equo

equo vehuntur. Spiculis ; quæ manibus gerunt, armati, se ad fidem, quam de novo susceperunt, periculo vitæ tuendam paratos esse innuentes. Pauci fortasse sententiam judicis vafritie quâdam eludunt ex naturali quodam horrore, cum tanto dolori sustinendo non sint, & incircumcisi manent, Senes præcipuè, cui tale Vulus, si infligeretur, mortiferum futurum esset, uti, qui in cæteris Ritibus observandis acerrimi sunt Zelotæ, ab hoc externo signo Circumcisionis, quæ in puerilibus annis Casu omissa erat, quam maximè abhorrent, sed ne hoc innotesceret sedulò cavent, ne tandem novaculam experiri inviti cogerentur.

Quinquies singulis diebus ordinariis Solennes preces agere tenentur, horis ad id officii præstitutis, quæ tamen pro variis Anni tempestatibus aliquantillùm variantur; non enim in Portiones easdem & semper æquales diem dispescunt, nec horarum æquinoctialium usum agnoscunt, sed pro longiori aut breviori solis supra Horizontem morâ eas metiri solent.

lent. Tempora autem sunt hæc, ad exortum solis, Meridie, Medio tempore inter meridiem & Occasum solis, & selquihorâ noctis. Unde singulæ preces à Tempore, quo celebrantur, suas sortiuntur appellationes, ut *Sabaw namazi*, oratio Matutina; *Eule namazi*, Meridiana; *Ikindi namazi*, Pomeridiana, *Achsham namazi*; Vespertina, *Fatzi namazi*, Oratio ante decubitum, Dies Veneris a cæteris non distinguitur, nisi quòd illo sexies ad Moscheas itum fit; hinc dictus *Giumah Gun*, i. e. Dies Conventûs. Hoc enim die fiunt preces medio tempore inter exortum solis & meridiem, quas *Salah namazi* nuncupant. Quandoq; etiam in maioribus Templis post meridiem ejusdem diei Conciones habentur à quibusdam, qui famam Eruditionis sibi acquisivêre, quo tempore *Alcoranum* explicant, & cum ingenti strepitu & zelo Auditores ad Integritatem & Honestatem morum hortantur. Sed hoc non fit ex Canone, nec Ordinariorum Sacerdotum mos aut officium: sufficit ipsis quædam Alcorani

ni capita prælegere, & ex eo notos quosdam Versiculos recitare, & præscriptâ Precum formulâ uti nihil ultra ad constituendum sacerdotem requiritur. Inter hunc & alios dies non aliud intercedit Discrimen. Hoc enim Die in Muniis civilibus obeundis occupantur, Merces in Foro & officinis veneunt, nisi quòd fortasse siqui inter ipsos majori superstitione laborent, illo tempore solennium precum, quod diei peculiare est, Officinas & Apothecas occludendas current, dum ad Tempia se conferant, quæ statim post reditum aperiuntur. Eadem est Curritatio per Plateas, idem Tumultus in Foro, eadem Licitatio Mercium, idem vestitus, nullam extra Templum Diei præ se Reverentiam ferunt, Officio suo abundè satis factum putantes, si Precibus illis intersint, Cæremoniisque præviis becè & ritè fungantur. *Mense Romazani*, quo solenne jejunium peragitur, aliqui duabus horis ante diem Orationem *Temgid namaz*, quâ Laudes Dei maximè recitantur, celebrant. Hic enim Mensis ipsis sacer est,

est, quo ad majora Pietatis Officia exhibenda se teneri censent, uti mox ostendam. Antequam vero Preces sive in Moscheis sive in Aedibus privatis celebrent, variis Lotionibus se lustrant, hāc futili opinione ducti, omnem aliter precum suarum fructum perituum & evanidum fore, neque Deum eas exaudire velle, si abessent. Quā de Causā ubique in Plataeis & in Areis *Moschearum* prostant Fontes & aqua-ductus, in hunc usum destinati. Nescio an tanti sit hujus Lustrationis, quam *Abdest* vocant, modum ostendere. Primò manicis vestium & lintheaminum supra cubitum retractis, tollunt tantum aquæ, quantum ambarum manuum volæ capiunt, quas ter lavant; deinde digito indice in sinistram oris partem immisso, & pollice in dextram, ter id quoque lavant; naribus aquā insufflatâ purgatis, leni frictione Faciem à fronte ad mentum, & reciprocè à mento ad frontem ter abstergunt; post, brachia ad cubitum usque, quæ rectâ elevant sine ulla inclinatione ut aqua penitus defluat,

at, Tiara sublata, incipit totâ manu expansâ à vertice ad frontem fricant: indice & medio digitis in cavitatibus aurium positis, & pollicibus pone aures, pedes quoque ad talos usque, denique totum Collum tribus digitis utriusque manûs reversis abluentes, hanc Cere- moniam precibus necessario præmissam, & quæ omitti nequeat absque ingenti pi- aculo & scandalo, absolvunt. Hanc supersticiosam lustrationem esse opero- sam non sine causâ suspicaberis, sed fre- quens usus eam adeò facilem iisdem red- didit, ut nec in hisce purgationibus longum morentur, nec in minimis errent, licet ferè aliud agere videantur.

Si quid noctu in somno iis accadat, aut alitèr, uti post naturæ exonerationem &c. totum corpus abluendum est. A- blutionem hanc appellant *Gusul*, ante- quam vero hæc fiat, se pollutos (*Gi- unubler*) credunt, a precibus & à con- ventu sacro, & etiam a negotiis & mu- nis civilibus obeundis abstinentes, & ab eorundem aspectu & conversatione cæ- teri etiam abhorrent, tanquam à re pror-
sus

sus infelicis & mali ominis. At quo pacto in arenosis Arabiae Desertis, aut tempore Hyemali, quando flumina gelu constringuntur, hoc necessarium & fundamentale *Islamismi* præceptum observari posse quæres? num ergo ob defectum aquæ à precibus abstinentum? sanè vaferrimus Impostor suis contribulibus hac in re melius prospexit, deficiente aquâ, arenâ, pulvere, vel quacunque terra friabili uti licet; eandem vim purgativam his in esse sibi ipsis persuadent, & se utu horum æquè mundos evadere credunt, ac si aquâ purissimâ & frigida, quâ maxime utuntur, nisi quod ægrotis calidam admiscere in dultum sit, sordes corporis defricassent. En vesaniam & væcordiam! hanc ablutionem, quam ideò appellant *Taharet*, i. e. purificationem, ad munditiam animæ quoque valere & flagitiosissimorum criminum, quorum rei sunt, sordes ita facile elui stultè opinantur: unde non mirandum erit, si in scelera quam maximè detestanda ruant, qui hanc impiissimam opinionem foveant, se nempe

pe pauculis aquæ frigidæ asperſionibus ad priſtinam munditiem denuò reſtitui poſſe. Sed de lotionibus plus ſatis.

Hiſce peractis ad Tempſa precum celebrandarum Cauſâ ſtatim eunt. Ne vero erga deum hoc pietatis Officium negligat Populus, & tempus orationis non ſibi conſtare cauſetur, cautum eſt à ſacerdote aut ejus miniſtris, (qui *Muezzin* appellantur) quibus id officii incumbit, ut tempus orandi jam inſtare proclament. Quo magis iſta proclamatio (*Ezân*) longiùs exandiat, in Turrim quandam pyramidalem (*Menâr*) è lapide aut laterè conſtructam, quæ Moſcheæ adjacet, aſcenditur, vel ſi deficiat, uti accidit in Eccleſiis, in portâ earundem, vel in quocunque loco paulò altiori conſiſtunt, ubi cum variâ vocis quam maximè intenſæ modulatione, quam etiam multùm protrahunt, peculiari verborum formulâ, à quâ diſcedere nefas eſt, ad preces invitant Vix credibile eſt quam longe cælo ſereno hæc Cantillatio pertingat, quâ defectus Campanarum apud ipſos ſuppletur.

pletur. Forma autem verborum hæc est, *Deus magnus est, Deus magnus est. Confiteor non esse Deum præter Deum.* (quod bis quoque repetitur) *Confiteor Mohammedem esse nuncium Dei.* (item bis) *venite ad preces, (bis) venite ad Cultum (bis) Deus magnus est, Deus magnus est, non est Deus præter Deum.* Cui addere solet Præco tempore matutino, ut illos è veterno excutiat, *Orationem esse meliorem Somno*, ac etiam jubere ut *Phatiha*. i. e. initium seu primam Alcorani *suratam*, quâ frequentissimè utuntur, ut nos Christiani *Oratione Dominicâ*, singuli continuò repertant. In Imperatoriis *Moscheis*, quibus duæ aut plures turres inædificantur, (illa Achmedi hodierni Imperatoris *Avi Constantinopoli* sex habet) majori cum solennitate hoc præconium factum est, tribus aut quatuor simul & eodem concentu ex alto conclamantibus; sed idem tenor verborum ab omnibus retinetur, idem toties repetendi mos, neque in hisce minutiis ullibi variatum est.

Non

Non hic expectabis ut statas eorum preces, quas Arabicè celebrant, apponam. Hæ à plebe ob frequentem, imò quotidianum usum facilè intelliguntur; ut taceam innumera ferè vocabula *Arabica* in Linguam Turcicam, quæ valde mixta est, nec pauciora a Perside mutuatur, cooptari. Materia earum sanè pia est, & quæ cultores Religiosos decet, nec habeo quod damnem, nisi ubi contra Christianos debacchentur, illudque sacratissimum Mysterium sanctissimæ & individuæ Trinitatis impiè & blasphemè convellant, & divinitatem beatissimi Salvatoris nostri negent; sed si hæc agerem, volumen conscribendum esset, non Epistola.

Preces hæ duplici nituntur fundamento, Alcorano & Traditione, quarum illæ (*Pheres*) à Dei precepto fluunt, hæ (*Sunnet*) à Mohammedis praxi & exemplo, quas ipsi Pro genio illius addere placuit. Soli Deo supplicant, hujus omnipotentiam & supremum jus & Authoritatem in omnes confitentur, nullas ad *Mohammedem* preces dirgunt,

nec ad ejus nomen genua flectunt, ut perperam creditum fuit; Deum enim unicum hoc adorationis gestu colunt. Inter precandum sanè optant, ut *pax & misericordia & benedictio Dei sit super ipsum*, quæ *Euphemia* in Alcorano Patriarchis & aliis sanctissimis viris & prophetis, uti etiam Beatissimo Salvatore nostro, honoris gratiâ data est. Interdum Deum expressè & penficulatiùs rogant, ut *Ipsi & familia* ejus misericors & propitius esse velit. nec alius honor ei defertur in officiis precum, nisi quòd eum nuncium esse Dei continuâ ferè repetitione agnoscant; & ne deficiat hoc testimonium affectûs illorum erga hunc Pseudopropheta, à sacerdote monentur, ut pro ipso & ipsius sociis orent.

Hiscæ prælibatis quàm se gerant toto cultus divini Tempore, & quibus Cæremoniis utantur, quasi præ oculis ponam. Et sanè, ut verum fatear, non possum non mirari, quantâ oris modestiâ, quàm decoris gestibus, quàmque ingenti reverentiâ sacrum hunc Cul-
tum

tum peragant. Tempore *Ramazini* in Templo novo nuper à Reginâ hujus Imperatoris matre exstructo precibus vespertinis, quibus jejunium diurnum solvebatur, semel interfui. Forte tria milia hominum illic ad orandum conveniant. Ingressus portam, ne minimum quidem screatum audire potui, neminem sensi tussientem, aut oscitantem, aut aliud agentem, sed omnes ex æquo sacris officiis intentos, & maximâ cum attentione precibus & Alcorano à Sacerdote prælectis auscultantes, ut si modo ipse siluisset, non homines, sed statuas esse aliquis suspicaretur. Etiam dum seorsim privatas preces obeunt, eandem præ se ferunt Reverentiam. Gestus verò sunt diversi, ex Canone enim necessariò requiritur, ut *Ikamat*, stationes, *Rekaat*, Inclinationes corporis *Segiedet*, Prostrationes ad terram, *Kuüdat*, sessiones, quæ post binas quasque prostrationes fiunt; *Kerat*, Recitationes quorundam versiculorum ex Alcorano depromptorum, & solennes formulæ illius de unitate Dei, & de Apo-

stolatu *Mohammedis* Repetitiones, *Teshahud*, & Salutationes (*Teshlimat*) Angelorum concurrant ad constituendum perfectè hoc Orationis debitum.

Facie Meccæ obversâ precaturi erecto corpore stant, nisi quod Caput paulò inclinent, oculis in terram defixis, & manibus ad pectus in modum crucis appositis, sine vel aliquo motu, quasi in lapides, ut dictum est, obriguissent. Dein aliquo spatio intercedente post *Tekbir*, i. e. *الله أكبر* Civ & Om subinde capita inclinant & genua flectunt, & se pronis corporibus prosternunt in Pavimentum storeis aut tapetibus stratum crebris vicibus, neque enim harum Adorationum numerus mihi suppetit, quem opinor non esse præcisè determinatum, cum ipse sæpe non omnes eodem numero usos esse perspexerim; post cruribus decussatis & manibus super genua positis assident, sed non eodem modo, quo ad Convivia discumbitur, pede nimirum & calcaneo dextro jam erectiori, gestu non adeo commodo. Transseunt

unt à gestu ad gestum facile quidem ex
usu & prout Precum ratio exigit, jam
hoc, statim illo utentes. Præterea in-
ter orandum caput versus alterutrum
humerum motitant. Quidam opinan-
tur *Mohammedem* promississe se tempo-
re precum tandem ipsis revelandum esse
& appariturum, ideo hoc in utramque
partem *Motu* se ipsius adventum expe-
ctare testantur, quasi à tergo ipsorum
esset. Sed à pererudito Viro *Alberto*
Bozovio quem, si quod dubium occur-
reret, consulere solitus sum, tandem
didici illos tum Angelos custodes, quos
humeris suis assidere pro fatuitate suâ cre-
dunt, oratione quâdam præscriptâ salu-
tare, Corollis sive globulis precatoriis
etiam inter orandum utuntur, quibus e-
jaculationum quarundam numerum, ut
Sabhân Allah, Benedictus sit Deus;
Allah Ekber, Deus magnus est, *Al-*
hemdatillah, Laus Deo; *Bismillah* in no-
mine Dei, metiuntur. Harum singulæ
usitatò trigesies, interdum centies, uti
etiam varia nomina Dei, ut *Hakka*, &c.
repetuntur. Aliàs cum ingenti boatu &

vociferatione multoties acclamant *Hu* ; *Hu* , quod est nomen Dei, & plerumq; magnorum Templorum parietibus inscriptum, In Templo sanctæ Sophiæ sex aut septem sacerdotes usque ad ravim frequentissimâ repetitione vociferantes audi, *Nos credimus* , *Nos credimus*, quasi Deum clamore adeo feroci & incondito fatigandum esse credidissent.

In hisce Ritibus externis tota eorum Religio quodammodo posita videtur, quos quamplurimi privatis ædibus ex deficiâ peragere malunt semel aut bis tantum in Septimanâ Tempia ingredientes ne impietatis nota ipsis inureretur. Alii autem, qui se pro sanctis venditant, non sine ingenti reatu hasce preces omittas credunt, qui ideo ab equis in itinere descendere solent, & in platæis, in areis, in sylvis, & campestribus, in littore, sive quocunque in loco adesse contingit, se ad easdem celebrandas accingunt. Quorum multos à turpi, & ridiculâ Hypocrisi vix absolvendos puto, & Te in meam sententiam iturum non dubito postquam hanc subse-

subsequentem narratiunculam resciveris. Quinque ex opulentioribus Turcis, porcis ad lanienam saginandis, qui munera quædam publica procurarunt in nostris ædibus à Domino Legatò convivio excepti erant. Illic Vinum & Liquores distillatos strenuè admodum bibunt, (horum enim gratiâ præcipuè venerant) Tempore Prandii se profanè & impiè agere, qui tot pocula vini à Prophetâ suo adeo severè vetiti exhaurirent, prorsus derisoriè ajebant: sed bibunt interrim. Utcunque postquam à viciniâ Turri ad Preces proclamatum esset, ut nobis se esse *Musulmannos*, licet illo tempore à lege *Mohammedicâ* adeò turpiter defecerint, melius innotesceret, cum planè vino onusti erant, in Area nostra tapetem super terram stratum esse voluère, ibique coram nobis gestibus illis, quos supra memoravi, usi sunt. Nec hoc apud ipsos rarum aut inusitatum est, præsertim in locis, ubi vel Turcæ vel Christiani frequentes concurrunt, ut hoc fallaci & hypocritico Cultu Pietatis & Zeli famam aucuparentur. Inter fundamenta

menta Legis Islimicæ etiam recensetur jejunium illud quod singulis annis mensē *Ramazani* celebrant. Cum vero anni, quibus Tempora calculantur, sunt prorsus Lunares, necesse est ut hoc jejunium undecim diebus versus initium anni quotannis retrocedat, & totus Circulus spatio præter propter triginta trium annorum absolvatur. In statuendis Mensium initiis, non ad Lunæ coitum, sed Phasin solam respiciunt, incipiunt ergo mensem uno die citius aut tardius, prout se illa videndam exhibet, interdum hora noctis duodecima (prout nos numeramus) Constantinopoli Lampades accendi jussum est, postquam ab oculatis quibusdam testibus, qui rure vel prope littus maris, ubi liberiori Horizonte frui datum erat, urbem petiere, certo constiterit Lunam illa nocte apparuisse: Attamen ne nimia Confusio oriretur, si modo Cælum nubibus aut pluviâ sit obscuratum, mensem ineundum statuunt cum hæc impedimento sint, ne illucescat. Quâ primum visâ Deo preces offerunt corpore inclinato, faciem &

& barbam affricantes. Toto hoc mense, dum Sol supra Horizontem moratur, à cibo & potu abstinendum est; ne minimam quidem Aquam degustare licet, quod æstate valdè molestum est, sed hoc, quicquid est molestiæ, vi superstitionis subacti, libenter subeunt. De Turcis naturalibus, hoc est, de iis qui à Parentibus *Mohammedanis* oriundi sunt, loquor; hi enim siti tabescere, & mori mallent, quam tale piaculum admittere, licet nemo conscius esset. Tantâ cum Reverentiâ, & Fide, & Constantiâ hoc *Mohammedis* præceptum colunt, ut ipsi Milites (rude & efferum illud genus hominum præsertim apud Turcas) hostibus manus conserturi, à Cibo & Potu olim adeo abhorruerint, uti Exemplo Imperatorum præeunte & potentiori necessitate, ut impetus bellicos fortius sustinerent, quibus languente stomacho impares futuri essent, & autoritate *Musti* spondentis longe acceptius Deo esse in defendendâ Religione contra Christianos fortiter dimicare, quàm tali casu hoc præceptum servare, vix

vix sibi illud licere persuasum esse passi fuerint. Apostatae, qui hanc impietatem amplexi sunt, ut in profundo vitiorum & spurcitiarum Cœno securius, & absque Conscientiæ stimulis, se volutent, non adeo severè agunt, &, si abstineant, solus pœnæ metus in Causâ est. Licet enim non sit Capitale crimen hoc Solennis Jejunii tempore bibere & comedere, tamen quisquis appetitui hâc ex parte indulgisse coram Judice convictus est, pro Profano habetur, & Fustigationis pœnam subit, deinde quadraginta dierum continuum Jejunium sibi imponere debet Expiationis causâ. Terret quoque triste exemplum cujusdam Ebrii, in cujus guttur & aures plumbum liquefactum effundendum curavit *Nassuf* sub *Achmete* olim primarius *Vizirius*. Sed frustra sumus si hoc totali Jejunio luxuriam Turcarum repressam & castigatam opinemur, hinc enim accenditur & novas acquirit vires. Postquam enim sub dio in excelsiori Turrium parte accenduntur Lampades (quod fit singulis hujus mensis noctibus post solis occasum)

sum) vario ordine dispositæ & triremi-
um, & florum figuram variâ combina-
tione referentes, & à Templis, à qui-
bus sine Notâ Impietatis tunc temporis
vix quisquam abest, domum repetunt,
Gulæ, & Ingluviei indulgent, totâm-
que Noctem Conviviis & Commessati-
onibus terunt. Ferè per Diem dormi-
tur, modo fiat absque rei domesticæ præ-
judicio, noctesque inverso naturæ Ordine
in dies transeunt. Sed quale jejuni-
um hoc est! quàm ridiculum & pu-
dendum! quod Luxu & Spurcitie solvi-
tur.

Cum Ægrotis & Iter facientibus hâc
in Re dispensatum est, nec iidem illius
Religione tenentur, sub hâc nimirum
Conditione, ut valetudine restitutâ, &
Itinere confecto alio tempore totidem
dies jejunent. Non desunt qui jejunandi
tempus, stultâ apud Deum meriti opi-
nionemense superiori incipiunt, sed non
ultra limitem finalem à *Mohammede* fi-
xum extendendum est: nemo Impubis
ex Lege tenetur, licet pueros septennes
aut octennes, ut huic jejuniio tandem as-
suescerent,

suescerent, biduo aut triduo vicibus intermissis, abstinere velint, prout ætas & vires eorum ferunt. Hoc mense sibi de Cælo descendisse *Alcoranum* fabulatus est impurissimus Impostor, & hujus gratia omni ævo sacrum esse jussit. Cui præcepto ut satisfiat, Gens barbara & superstitiosa ingentem præ se fert & simulat Pietatem & Tempia plus solito frequentat, & qui per reliquam anni partem preces publicas neglexisse visus est, illum neglectum duplicatâ diligentia redimere curat. Ultimus hujus mensis Dies Luctui & Næniis ob defunctos parentes & amicos à quibusdam devovetur, quorum Sepulchra minio antea signata, ut ea melius norint, visitare; illicque preces & suffragia pro animabus illorum, ut illis benè sit, effundere solent Quali Cæremonia dies & jejunium simul absolvuntur.

Appetente novâ Lunâ incipit festum magni Birami quod triduo durat. Mirum quantâ solennitate celebratur. Primâ die Tormenta bellica disploduntur, pulsanturque tympana, & musicâ & Cantionibus

Cantionibus tota Urbs resonat, cum a-
liàs incessu graves sint & subtristi vul-
tu, jam lusibus & saltationi indulgent,
illos, quibus fiunt obviam, aquâ odoratâ
aspergunt, seque gratos ac hilares comi-
tes præbent, quasi cum novis vestibus
& Tiaris novam quoque naturam & in-
dolem induissent. Hinc mutux ad convi-
vandum invitationes & munera reciproca.
Hoc tempore etiam ferè innumeras Oves
mactant; *Kurban* sive sacrificium appel-
litant, quo Deum placari, & propiti-
um redditum esse credunt. Quisque si-
bi sacerdos est, & in privatis ædibus id
fieri licet. Mactatas & in partes sectas
pauperibus distribuunt, neque enim mini-
ma pars earundem sibi in proprium usum
debet reservari, aliter non Deo in pla-
camentum futuras uti neque hunc effe-
ctum sortituras esse hasce victimas cre-
dunt, nisi nummis probis & honeste
partis emerentur, si enim aliquis eos si-
bi dolo vel vi comparaverit, vel si ven-
ditori adulterâ pecuniâ imponeretur, ac
fraus fieret, illico perit sacrificii meri-
tum, sed quam foelices sint hæ præ cete-
ris

ris oves, quas ideò Paradisum ingressuras fingunt, credo ne ipsis deficeret alimentum, aut in mediis deliciis præ fame mori cogerentur.

Post elapsos septuaginta dies occurrit Festum parvi Birami, quod non tantâ cum Pompâ talibusque Triumphis celebratur. Spatio interveniente Peregrini ex diversis Imperii Provinciis *Meccam* versus iter faciunt, ut ineunte hoc festo Urbem illam simul ingrediantur, sed de hâc solenni visitatione Tumuli *Mohammedis* postea, si requiras dicendum erit. Præter hos sunt alii Dies Festi, quos breviter enumerabo.

1. Decimâ nocte *Moharrem*; agitur Festum *Esher Ash*, sive decem Ciborum, è Frumento, Ovis, Nucibus, Amygdalis &c. tales enim hâc nocte coquunt, & vicinis Bellariorum vice dant.

2. Duodecimâ nocte Lunæ *Rabbia* prioris *Mulud* natalis *Mohammedis* celebratur; Hâc nocte Lampades in *Moscheis* accendunt, in signum Lætitiæ & Triumphi, ipsius nomen omni Elogiorum genere, hoc præsertim tempore, colentes.

tes. Quali pudore ſuffundi debent ii ex Chriſtianis, niſi plane frons ipsis obduruerit, qui beatiffimos Salvatoris noſtri Natales nolunt celebrare, quaſi redoleret ſuperſtitionem; quam illorum Perviciam, ne dicam Impietatem, damnat hæc *Mohammedanorum* praxis!

3. Primâ nocte diei Veneris *Regeb*, Feſtum *Regaib.* i. e. *animo habere Devotionem.* Hâc nocte eaſdem Preces, quas Impoſtorem compoſuiſſe volunt, repetunt. Hoc etiam cum accenſione lampadum celebratur.

4. Vicesimâ nocte ejuſdem Menſis Feſtum (*Meirach*) Aſcenſionis *Mohammedis* in Cœlum. Hanc enim craſſam Fabulam, tanquam rem certiffimam & Oraculum, firmiſſimâ Fide admittunt & amplectuntur.

5. Decima quinta nox *Shaaban* dicta eſt *Barat Ghege*, i. e. *nox Privilegii*; quâ fingunt de Cœlo deſcendiſſe Gladium in manum *Mohammedis*, & Chriſtianos occidendi Privilegium conceſſum eſſe.

6. Viceſima ſeptimâ nocte *Ramazani* agitur peculiare Feſtum deſcensûs *Alcorani*: ob hujus noctis honorem totum Menſem ſacrandum eſſe juffit *Mohammedes*, ut paulo ante notatum erat. Et ut hâc nocte precibus toti vacarent, id Privilegii additum eſſe ſomniant, quicquid à Deo petunt, à *Fatxi*, i. e. Seſquihorâ noctis, uſque dum aperiatur *Æther*, (ut illorum Phraſi utar) id ipſum concedendum eſſe. Quâ de Cauſâ oratio hæc peculiari nomine dicta eſt *Kadar Namas*. Ita conſtat Gentem Turcicam in aliquibus Diebus ſtatis Lætitia & publico Cultui aſſignandis, cum reliquâ mundi parte, niſi quæ planè bruta eſt, & vix aliquem ſenſum Religionis habet, (nec hic tamen omnes excipio Americanos) convenire, cui non ſufficit Tempſa die Veneris adire, niſi hæ quoque anniverſariæ Feriæ eâdem, ſi non majori, Curâ & Reverentiâ colantur.

Eorum, qui rebus ſacris obeundis & procurandis adhibentur, diverſi Gradus ſunt, quorum præcipuus eſt *Muſtius*, qui omnibus ſupereminet. Hunc
nun-

nuncupant Magistrum seu Doctorem Religionis *islamica*, & Hæredem Doctrinarum, quas Prophetæ & *Mohammedes* cæterique à Deo missi revelarunt. Ad hunc tanquam ad supremum Judicem confugiunt, si qua Controversia in Regimine Ecclesiastico ordinando aut in Religionis negotiis oriatur; cujus Sententia (*Fetfa*) rata habetur; nec post ipsius decisionem iterum de Re jam controversâ dubitare aut contra facere fas est. Tanti æstimant ipsius Authoritatem, ut Decretis ipsius reverentèr auscultent, & avidas & faciles aures ipsius dictatis & insomniis præbeant, eumque ingenti Cultu venerentur tanquam alterum *Mohammedem*. Ipse Imperator illi assurgit, eique septem passus it obviam, quando in ipsius præsentiam introducit, cui soli permissum est Honoris gratiâ sinistrum ipsius humerum osculari; cum Vizirius primarius profundiori Reverentiâ simbriam vestis osculetur, adversus quem non nisi tres passus progredi solet. Ipsius opera in consiliis privatis utitur Imperator, nec aliquod

Bellum aut rem qualemcunque alicujus momenti aggreditur, nisi illo prius consulto, ut populo & militibus fucum faciat, quo libentius ad ea exequenda concurrant, omnia ritè procedere, cum tam sanctâ sententiâ firmentur. Non suffragiis eligitur Mustius ad hunc Pontificatum, sed ab Imperatore promovetur, cui soli competit hæc prærogativa, licet usitato unus è *Cadileskiriis* in locum emortui Mustii succedat, quod sit arbitrio Imperatoris, & si ipsi commodum videbitur. At quid si præfracta Obstinatone mentis Imperatoris voluntati se submittere nolit, aut illius Consilia, scrupulis interjectis, perturbet, iisque refragetur? Remedium præsto est, delirus dicitur & à prudentiâ & sanctitate simul decidit, nec dignus habetur, qui hâc superëinenti Authoritate, quâ nescit bene & recte uti, diutius fruatur: illico deijcitur & exauctoratur, alteri cedere coactus, qui quibuscunque Imperatoris placitis sine examine aut morâ subscribat, eaque, tanquam essent Dei Oracula, credenda proponat. Semper comitatur
Imperatorem

Imperatorem *Mustius*, ab ejus Latere nunquam discedens, ut sic habeat, si qua nova difficultas oriatur, quem consulere possit. Illum vero esse è posteris *Mohammedis* non necesse est, ut quidam asserunt, cum hanc dignitatem cuilibet patere, prout Imperatori lubet, certò mihi constet.

Proxime *Mustium* sunt duo *Cadileskirii*, *Anadoli*, & *Rumili*, i.e. *Anatolicus* & *Thracicus*; hujus autem Posterioris Autoritas quaquaversum ad omnes Europæ Regiones, quibus dominatur Turca, protenditur. Hi olim (quod titulus indicat) erant Judices militares, exercitum in expeditionibus bellicis secuti, penes quos Lites inter milites ortas decidendi, & eos, si Criminum adversus disciplinam & Leges belli admissorum rei essent, morte mulctandi jus stetit. Hodie *Vizirio* & ejus deputato in causis civilibus decidendis assistunt, nullamque in milites potestatem exercent, quibus hoc privilegii datum est, ut ad sola ductorum & officialium suorum Tribunalia sistendi sint. Hisce præfertur (*Tug*) hastile quod;

quoddam, in cujus extremâ parte appenduntur setæ equinæ in signum dignitatis, ad quam ornandam & tuendam, quingentos Aspros juxta Canonem ab Imperatore *Solymano stabilitum* è fisco pro diurno stipendio recipiunt.

Tertium locum sibi vendicant *Molla*; Hi sub Bassis sunt Judices & Præfides Provinciarum, in quarum præcipuis civitatibus resident, quibus *Cadii* sive Inferiores Judices in reddendâ muneris, quod sustinent, ratione obnoxii sunt. Stipendium quoque, quod nunquam tercentum Aspris minus est, nec ad quingentos assurgit, ex publico *Ærario* suppeditatur, quo splendidè vivant, nec ad artes sordidas descendere cogantur neque largitionibus corrupti, jus & æquum pervertant. Aliquod etiam à litigantibus, pro ratione summæ, de quâ lis oritur, persolvendum est. Sed non ita Judicum avaritiæ satisficit, qui ex utraque parte pecunias & dona extorquere solent; His enim, melius quam Argumentis, muniantur Causæ. In Turcia, si alicubi Terrarum, Justitia venalis prostat. Li-

Et enim Judices Religionem præ se ferant in definiendis Litibus, tamen sunt corruptissimi mortalium, & profligatissimæ Conscientiæ, sibi pro scuto adversus Populum subtiles *Alcorani* & *Sunne* five traditionis tricas obiicentes, quibus se ab infamiâ & reatu injustitiæ prorsus liberari credunt! Ex *Mollais* fiunt *Cadileskiriî*, uti ex his *Muftis*: unde in numero Ecclesiasticorum recensendi mihi videntur, licet in *Moscheis* nihil habeant quod agant, & Judicium civilem personam planè sustineant.

Qui Sacris fungitur in *Moscheis*, dictus est *Imâm*: in Regiis multi sunt, qui id muneris inter se dividunt, at Ordinariis unus tantum præficitur. Si qualis doctrina in hujusmodi Candidatis, antequam promoveantur ad Ecclesiæ Curam & Regimen, requiratur, qualia studia aliquem huic officio præstando idoneum reddant, si non aliquantillum sapere supra plebem oportuerit, quisquis sacerdotium ambit, interroges, sanè de hisce non sunt valdè solliciti; sufficit, ut prius dictum erat, si Preces legere,

gere, si scribere, si quosdam versiculos ex Alcorano petitos recitare possit. E facie vulgi quandoque eliguntur, modo sint vitæ probæ. Vizirius primarius habet jus Patronatûs in quam plurimas Ecclesias, *Muftius* etiam sibi idem jus vendicat in alias, *Kizlir Aga* sive Eunuchus iste niger, virginum Custos curam agit successionum in loca defunctorum, qui in Regiis Moscheis ministrarunt, *Capi-Aga* sive præfectus Ephëborum iis Templis, quæ condidere quotquot sub illius aut Antecessorum Curâ in Palatio Regio educabantur, prospicit. Aliis Parochiis minoris momenti, quæ non ad specialem cujusquam jurisdictionem spectant, licet Populo quemlibet commendare. Qualemcunque vero Titulum sibi acquisivit, cum Literis testimonialibus coram Vizirio, aut ejus Vicario comparere debet, aut saltem Procurator ipsius, ut ab ipso confirmetur.

Quam ingens sit horum sacerdotum numerus facile licet colligere ex numero Templorum, quæ ubivis prostant.

Non

Non multum aberrabo a vero, si dixerò *Constantinopoli*, *Pera*, *Galata*, cæterisque in locis *Bosporo* adjacentibus numerum supra duo millia assurgere posse. Rure, ubicunque incolæ sunt *Turca*, (nam ex Privilegio indultum est quibusdam Christianis, seorsim sine admixtione *Turcarum* vivere, cujusmodi sunt duodecim vici, decem milliaribus aut circitèr a *Constantinopoli* diffiti, quorum habitatoribus incumbit, ne confluxio aquarum impediatur, & ne cæno impleantur canales, quo minus ad magnificos illos aquæductus (quos suo nomine verè dignos instauravit *Solymanus* magnificus ille Imperator.) tandem post multos flexus in urbem transire possint) licet vicus sit ignobilis & perobscurus, illic Templum erectum est, si sit paulò largior, duo aut tria. Hæc omnia suos habent redditus, quibus a *Fundatoribus* dotantur: nemini enim Templum exstruere, nisi hâc conditione, licet. Ut vero ordo inter sacerdotes serveretur, in qualibet celebriori civitate ,
puta

Putat *Smyrnâ*, *Prusiâ* &c. præficitur primarius quidam sacerdos, (etiam *Muftâ* appellant) quem in omni controversiâ consulunt, & cujus Authoritati sunt obnoxii.

His accensendi sunt

Sheichler, qui conciones coram Populo habent.

Chuzhunler, Lectores Alcorani. Ex his sunt triginta, qui vel in Templis Regiis vel in sacellis ea attingentibus, (*Turbah*) quibus sepulti jacent Imperatores Magnatesque, *Alcoranum* in totidem sectiones divisum, singuli nempe suam, quotidie legunt.

Doa kuiler, qui preces effundunt pro defunctis. Reliqui, qui sequuntur, sunt tanquam famuli sacerdotum.

Muezzin, qui ex turribus ad preces sonorâ voce invitat.

Kaim, Aedituus, cujus officium est codices *Alcoranicos* conservare, & stercora & tapetes sternere. Cui assistit

Pharash, qui templa lavat & verrit, ne ab aliquâ illuvie squalleant.

Abkesb, qui aquam ex siphunculis in

urnas

urnas aliaque vasa receptam, iis, qui haustu illius sitim extincturi sunt, aut qui sese lavant, antequam ingrediantur Tempia, suppeditat.

Kandilgi, qui lampades accendit.

Turbehdar, Monumentorum Regionum Custos.

Penes Cadios, quos juris administrandi causâ in quolibet ferè pago constituunt, lites decidendi Potestas est, & reos quosque, si non habeant quo se redimant a pœna, pro ratione criminis castigandi. Dignitates hasce ingenti pretio emunt, unde non cuiquam mirum videbitur, si omnia jura corrumpant & pervertant, si quavis leviculâ occasione plebem Christianam, & suos etiam Contribules opprimant, si vilissimis artibus pecunias corradant, tum ne istiusmodi contractus sint ipsis detrimento, tum ut illorum satisfiat avaritiæ. Quotquot ex Christianis Occidentalibus in Turciâ peregrinationem susceperunt, horum rapacitatem experti sunt. Munera enim, nec ea levia, expectant, & si quis in exhibendo paulò longiorem moram trahat,

hat, tanquam debita, exigunt. Iis cū
rō nunciatum est, Christianos oppi-
dum intrasse, quibus, ceu prædæ, inhi-
ant. Nos antequam ex publicis ædifi-
ciis in Peregrinorum usum & commo-
dum exstructis visendarum Antiquita-
tum gratiā exiimus, Judicum gratiam
prius procurare solebamus, pulvere præ-
parato Baccæ, quam *Kahwe* vocant, Pi-
pere, & Saccharo ipsis dono missis, & ni
hoc factum fuisset, quovis prætextu no-
bis molestiam faceffissent, a quâ fortas-
se non sine ingenti pecuniæ summâ ef-
semus liberandi. Tam charo constat
iter *Turcicum*. Jactis Anchoris in angu-
stiis *Helleponti*, quas muniunt duo pro-
pugnacula sibi in littoribus adversis op-
posita, uti mos est, quo exploratum
habeant, si qua mancipia *Christiana* a
Patronis elapsa in navibus *Constantino-*
poli redeuntibus delitescant, terram as-
cendimus, & vix inferiorem *Sesti*, quæ
sub colle jacet, partem transferamus, an-
tequam nobis supervenit quidam *Turca*,
qui a *Præfeto* missus nos coram Ipso
sistendos esse nunciat. Facile subolu-
it,

it, quid sibi vellet iste, ideo, sumpto quodam inter eundum munere, comparuimus, quo accepto, postquam aliquot frigidissimas quæstiunculas nobis proposuisset, citò dimissi eramus. Sed, ut dixi, plerumque *Cadiorum* postulata celeritate nostrâ anticipavimus. Ex horum numero excipiendus est *Cadius Sardensis*, de quo quantam victoriam reportaverimus, quamque ei fuerimus ludificati, non pigebit referre. Judex iste, postquam ei suboluisset nos *Christianos* esse, Authoritate suâ fretus, à nobis munus efflagitavit, satis pro imperio: regeßimus non debere a nobis aliquid exigi, qui *Imperiale* mandatum, quo cautum erat, ut ab omni injuriâ, noxâ, & exactione essemus immunes, in securitatem itineris nostri circumtulera-
mus. Talem enim saluum conductum duo ex minori nobilitate *Angli, Smyrnam* per terram petitori, *Constantinopoli* procurarunt, qui nobis, ut usui esse possit inter peregrinandum, eundem dederunt. Pro munimento nobis erat *Sardibus*, licet non aliâs. Hoc prætextu
apud

apud ipsum usi sumus, quem a nobis, quod petierat, vix per vim extorquere posse credidimus. Hæc enim urbs, cui nihil pristini splendoris relictum est hodiè, nisi quòd ingentes ruinæ clarissimè nobis ostendant ipsius magnificentiam & gloriam, antequam terræ motus & bella &, qui utrisq; longè crudeliùs sævierunt, *Turca* eam humo æquarent, jam in misellum viculum degeneravit. Hoc responso contentus, gratiam & humanitatem simulando, *Thaleri* dimidium sibi a nobis datum iri petiit, quem adeò abjecto esse animo animadvertentes, *Fanizariis* in consilium prius adhibitis, ne unico quidem Aspro donatum voluimus: Sed quam citò erupit impotentis animi furor & æstus! Christiano cuidam ejusdem loci, quem pro tempore conduxeramus, ne nobis in emendis cibis aliisq; necessariis assisteret, planè interdixit. Laudabis successum magis quam consilium, & sanè si fuisset animosus, nec diploma Regium, nec nostrarum virium fiducia nos ab ipsius rapacibus unguibus liberasset.

Alcoranus

Alcoranus ipsis est iurium tum sacro-
rum tum civilium codex. Ex hoc pe-
tunt quicquid vel ad Religionem vel ad
Justitiam spectat: Illius Authoritate in
litibus decidendis utuntur Judices, licet
in subsidium quoque *Traditiones* vocent,
quas *Mohammedi* ejusq; successoribus
referunt acceptas. Sed innumeri pænè
casus occurrunt, quibus, utpote adeò
variis & perplexis, solvendis non suffi-
ciunt leges scriptæ & traditæ. Hoc
autem Judicum arbitrio relinquitur, qui
quod æquius & rationi magis congru-
um videbitur, statuere debent. Sed
hi suos affectus sequuntur, & auro &
muneribus magis attendunt, quam ar-
gumentis: & tamen mirâ subtilitate.
Alcorani verba in sententiæ suæ, licet
iniquissimæ, stabilimentum torquent, ut
supra ostensum erat.

Non quemlibet è sæce vulgi promi-
scuè admittunt ad populo jus dicendum.
In lege Mohammedanâ aliquatenus eru-
ditus esse debet, qui Magistratum am-
bit. Ne verò hominibus huic officio
idoneis destituantur, vetant Collegia,
(Me-

(*Medres*) in insignioribus civitatibus a quibusdam Imperatoribus exstructa , quibus in studiis excolendis sub disciplinâ & regimine Magistrorum educantur. Magistri hi seu professores maximo in honore sunt apud ipsos, *Modarishler*, utpote longâ experientiâ & ætate docti. Vix illos reperies in plateis ambulantes, sed equis vectos: (uti solent omnes, qui ad aliquam dignitatem promoti sunt.) Sed hisce hoc peculiare honoris insigne indultum est, ut instratum, quod equo superimpositum est, fimbriis sericeis ornatum habeant. Aliqui ex his tercentum Aspros in salarium diurnum recipiunt; non rarò ad dignitatem *Mollarum* promoventur, qui assiduâ juvenum institutione totum *Mohammedis* jus edidicisse censentur. Bis in singulis septimanis, die *Sabbati* & *Lunæ* juvenes (*Softi*) publicè docent, a quibus studiorum rationem exigunt, & quales progressus fecerint, exquirunt. Si post examen habitum institutioni respondeat successus, ad altiorem evehuntur gradum, & titulo *Danishmend* seu *Docti* insign-

insigniuntur. singulis assignantur cellæ seu Cubicula (*Tetimme*) quorum determinato numero præest aliquis, (*Kamarbasht*) qui quasi supervisor est, & si inertes sint & aliquid perperam agant, in illos animadvertendi jus habet. Omnes, qui legi *Mohammedana* in hisce Collegiis, vel sub aliquo privato Doctore, ut etiam quandoque fit, operam navant, *Vlemat*, i. e. eruditi audiunt. Cuilibet Judici assistunt.

Naip, Vicarius, qui ipsi quasi à Consiliis est. Illius curæ est, ne diminuta pondera sint Populo fraudi, ne edulia, quæ Foro veneunt, sint putrida, neve iniquo pretio vendantur. Quâ de Causâ Plateas circumeunt, & Officinas, Pistorum præcipuè, intrant, quorum panes si à justo pondere deficiunt, præter mulctam, quam imponunt, eos in Carcerem quandoque detrudunt, vel si fraus sit levior, castigant fustibus. Sed faciliè pecuniâ corrumpuntur, quam si quis dederit, tutò populum defraudare licebit.

Katib, Notarius, qui in Curiâ, quando Litigantes comparent, sententiam Judicis scribit.

Mokayid, Aſtuarius, qui acta & Decreta in Tabulas refert; cui addendus est

Mucfir, Apparitor, qui sententiam Judicis exequitur, & quos libet reos vel Criminis suspectos citat.

Compertum habui, quod ab aliis dictum fuerit, *Turcas* se erga bruta animalia admodum humanè gerere: satis est, iis, quodocunque exigit necessitas, ea cito occidere, nullam Carnificinam, qua moriendi dolor longior aut intensior fiat, exercentibus. Aliqui præ nimio affectu erga Aves de iis adeo benè merentur, ut ab Aucupibus redemptas avolare, & ad pristinam sylvarum Libertatem redire sinant. Vultures in ædificiorum areis securè manent, quasi instinctu quodam perceperint, *Mohammedem*, cujus Aves esse finguntur, vetuisse, ne occiderentur. Religio est, Ciconias, tempore verno, ad nidos ob Hiemis asperitatem derelictos, re-

de-

deuntes quoquo modo lædere. Male
ussit *Janizarios* nostros, si quis eas plum-
beis glandibus è sclopeto emissis pete-
ret, quasi mali ominis esset, aliquod
infortunium nobis in itinere superven-
tuum, qui in Innoxias aves sævii-
mus. Non hoc intellectum vellem,
quasi ab omni Aucupio abstinendum es-
se duxerint, eas enim visco capiunt, &
pulvere pyrio occidunt, iisq; vescun-
tur, licet perrarò, istiusmodi deliciis
non multum assueti; sed quia eas, so-
lius delectationis causâ, occidere iis pla-
nè horridum videtur. Erga Canes pe-
culiaris eorum est affectus, quos, utpo-
te immundos, intrare domos non si-
nunt; Sed ne nimio aeris frigore pere-
ant, Latibula in singulis Plateis, ad
quas spectant, quasi in tribus distri-
buerentur, iis recipiendis fiunt. Di-
mensum diurnum iis appenditur, scro-
biculis quibusdam excavatis, in quas a-
quam effundunt. Vidi quosdam sum-
mo cum Affectu Panes à Pistore nuper-
rime emptos Canibus dare, cum iisdem
pauperi Christiano, si forte occurrisset,

set, præ fame moribundo, vix opem
laturi essent. Illos medicatâ Offâ aut
Cultello occidere Piaculum est. Quàm
vero superstitiosi sint hâc ex parte,
Historiola hæc, quæ sub *Achmete* con-
rigit, breviter demonstrabit. Sæviente
Peste, Imperator & Bassæ pro sagaci-
tate eorum Canes, quotquot Constan-
tinopolierant, universa strage delendos
voluere, sed displicuit *Musio*, quem
in hâc re gravissimâ consuluerant, cru-
delis sententia. Ille enim pronuntiavit,
id minime licere, hoc Argumento mo-
mentoso suam determinationem firmans,
singulis Canibus inesse Animam. Ve-
rum planè constabat, Urbem à tanto
Canum numero male habitam esse. Quid
ergo in tanta animi perplexitate agen-
dum erat? ab hâc sævitiâ tandem ab-
horrescentes, prius illud decretum de
internecione refixerunt; De transpor-
tandis in Asiam consulitur, dictum fact-
um, coacti erant per totam Urbem Ca-
nes, supra quinquaginta millia, uti nar-
rant, quos *Scutarium*, aliaq; loca con-
tigua vehunt. Erga eos, licet non jam
in

in conspectu & coram oculis, retinetur idem affectus, de iis eadem, si non major sollicitudo; Quotidie panes in eorum alimentum mittuntur. Sed tandem harum expensarum & laboris pertæsi, ac verentes, ne ab eorum scabie Pestis iterum grassaretur, inviti & reluctante quasi animo ad Insulas, quæ *Constantinopoli* obversantur, ablegant, ubi tandem fame enecti erant, ne miserandis eorum ululatibus teneræ aures offenderentur. At, ni fallor, ab illo tempore iis repleta est urbs, ut si recensiti essent iterum, fortassè major numerus, quàm iste, quem supra memoravi, reperiretur. Nemo eos lædere audet, si quem eorum Christianus aliquis forte fortunâ inter eundem pede premat, hoc odio illius in ipsos ascribunt, & vix id tutò factum est. Adeo excanduit quidam Turca in Christianum præ festinatione Canem, quem calcavit, humi jacere non animadvertentem, ut in furorem versus interrogaret, *Quomodo tu nosti, Infidelis annon Patris tui Anima in hunc Canem immigraverit?* Quo dicto,

E 3 dicto,

dicto, testatus est suum pro Cane affectum, & pro opinione suâ, quam turabatur, Zelum. Hæc parva & levia sunt, fateor, & Te indigna, sed quia hujus Populi Genium monstrant, nolui ea omittere.

Adhuc crassam istam de Fato retinent opinionem, genuinum tantæ Barbariei ac Ignorantiæ Partum: hoc scuto muniti, mortis Pericula aggrediuntur intrepidi, tempore Pestis grassantis planè securi; non deterret ipsos Contagio, quo minus decumbentium isto fontico Morbo lectulis assideant, & Linteaminibus eorum sudorem à faciebus abstergant, & iisdem vestibus induantur. Fatum cujuslibet in fronte ejus inscribi credentes, illud nullâ curâ adhibitâ, nullis medicinis, si instet, fugiendum, frustra esse, quisquis ultra Periodum determinatam vitam protensam cupit aut studet, Pharmaca non curanda esse, deridiculo esse debere, quotquot se evasuros credunt. Ita fatali hoc errore pereunt innumeri, & mortem suam accelerant. Apud Plebem adeo non veterascit

veterascit hæc Opinio, ut ædes desere-
re Religio plane sit. Fateor Judices,
qui paulo altius sapiunt, hujus erroris
jam inde conscios factos, sibi suisq;
fugâ consulere ac in Pagos quosdam se
subducere, ubi salubri aere frui licet, qui
sic tandem salvi & incolumes domos
suas repetunt, dum integræ familiæ eo-
rum, quas infelix hic error occæcave-
rat, quandoq; delentur. Cum ne re-
media quidem præstò sint, nec adhibe-
antur, & in tanto rerum omnium neg-
lectu, quibus Pesti occurrendum esset,
vel subveniendum infectis, facilè suspi-
caberis non Pestem solam atrocitèr apud
ipsos sævire, sed urbes, quæ ingenti
Civium numero tument, ab ipsâ vix
liberari posse. De *Constantinopoli* id
dicendum arbitror. Pestis enim illic se-
rè per totum annum durat, licet Hie-
me sit remissior; ineunte autem Autu-
mno vim suam contagiosam exercet max-
imè. Quo tempore fructibus & radi-
cibus, puta Peponibus Cucurbitis, &c
se avidissime indulgent tum *Turca* tum
Græci; deinde Cloacis veteribus inter-

clusis & Luto oppletis, aquam in Plateis stagnare & Cadavera canum putrescere sinunt: Quæ ad augendum Pestis furorem multum conferre fatentur Nasutiores; sed Pesti adeo assuefiunt, ut de hisce parum sint solliciti. Non ante de irato Numine placando publicis precibus & intercessionibus cogitant, quàm mille funera singulis diebus per portam *Adrianopolitanam* ad Publica sepulturae loca, quæ à *Propontide* ad *Portum* usq; in Planitie campestri extra Urbem exporriguntur, elata sint: licet telum hoc neutiquam declinari posse censeant, tamen Cælitus immissum esse fatentur. Quo tempore, superato trans Urbem (unde adhuc retinet nomen Græcum *Pera*) Colle, ex quo non injucundus sit in *Portum* prospectus, occurrit, paulo supra *Kasim Bascha*, Planities quædam, *Okmidan* dicta, quâ, ut ipsum nomen denotat, honoratiores Turcæ in ejaculandis sagittis vires & peritiam suam frequenti populi Concorso exerunt: (hoc enim Exercitio sese reficiunt, & maximè delectantur.) Huc ingenti cum solenni-

lennitate in modum Processionis Deo supplicatum eunt Imperator & *Muſti-us*, longâ Baſſarum, ſi Urbi adſint, & ſacerdotum Catervâ comitati; Bello etiam flagrante, aliisque temporibus, quibus Majeſtas & Fælicitas Imperii periclitatur. Illic loci templum aliquod magnificum exſtructum fuiſſe, quod ipſis adeo ſacrum eſt, & quod tantâ cum Religione frequentant, in animo conceperam, idq; quidem inviſere maximè cupiebam, ſed dum hac illac vagarer, ecce mihi obverſabatur in ipſâ Ora montis verſus Euro-notum Area quædam quadrangula, viginti paſſus longa toridémq; lata, duos pedes aut Circiter à ſuperficie terræ alta, ſaxis cæſis & coagmentatis in modum muri circumvallata: illic ſub dio ſaxeum Pulpitum reperi, ad quod decem gradibus aſcenditur, in cujus ſummitate Preces effundit *Muſtius*. Quibus deſuncti, antidotis aut ulteriori Curâ opus non eſſe credunt. Si quis moriatur, hoc argumento ſe illius amici ſolantur, *Allohung Emir*, id Dei eſſe decretum & voluntatem,

tatem; cui parendum esse censent; ipsi
us decreto refragari nefas esse, & nulla
Consilia humana contra id ullatenus va-
lere posse. Eadem est de iis, quotquot
superfunt, opinio, *Egel Ghelmede*, ho-
ram mortis nondum venisse, prout dix-
it quidam Turca, qui cadente Muro a-
lios sub ruinis sepeliente, vix evaserat,
nullis Deo gratiis actis, qui ipsum ab
inopinâ morte adeò insigniter liberave-
rat.

Sed ne istis injurius sim, reticere
hic non possum ingentem illam sanctis-
simi Numinis reverentiam, quam ex-
ternis Gestibus & in privatis Colloquiis
quidam inter ipsos monstrant, quoties-
cunq; de Ipso incidit mentio. Hi om-
nia ipsius voluntati planè submittunt, de
successu Belli, Itineris, aut cujuscunq;
Rei, licet minoris momenti, quam per-
actam cupiunt, neutiquàm securi, nec
sibi aut aliis aliquid promittunt, nisi sub
hâc Conditione, *Inshallah*, si Deus vo-
luerit. Nihil quod momentosum est
aggrediuntur, nec Iter incipiunt, nisi
hâc quoq; præfixâ formulâ, *Bismil-
lah*,

labi. e. in nomine Dei. In omni Periculo vitæ, & urgente qualibet molestiâ, divinæ Misericordiæ ac Benignitatis memoriâ, animum labalcentem, aut alios præ metu succumbentes sustentant ingeminando, *Allah Karim*, Deus est Gratosus; *Allah Ekber*, Deus magnus est, *Allah wara*, Deus nobis aderit in Auxilium, imbecillitatis suæ & Religionis sensu ad Deum unicum opitulatorem confugientes. Quibus amotis repetunt *Alhemda Lillah*, Deo sit Laus, cui soli illam referendam esse agnoscunt.

Inter Turcas latent quam plurimi Athei, quorum censu magnam Cadiorum partem, & omnes fere Apostatas Christianos reponere non iniquum erit. Hi sibi detestandorum criminum, ac non nisi morte expiandorum conscii, & vitâ flagitiosissimi, & sensibus solis vacantes, quo liberiùs & sine Conscientiæ stimulis ea perpetrent, quæ purior & severior Christi Disciplina & recta Ratio vetant, *Mohammedicam* Religionem amplectuntur, quam tamen ac cæteras,
tan-

tanquam piam fraudem, & vafri Impostoris inventum secretò derident. Illi autem, cum paulò elevatioris sint cæteris Ingenii, Alcorani putida Figmenta Rationi repugnare, & ridiculas de *Mohammede* narrari fabellas, absurda esse ipsius Dogmata, denique totam ipsius Religionem esse meram imposturam agnoscentes, de Religione in genere, sine ulteriori examine perperam concludunt, incautæ Plebi rerumpublicarum conditores fucum fecisse, & humanæ credulitati & superstitioni hoc de Dei existentia & Providentia dogma deberi. Non obscuris indiciis patet, ipsos hanc impiissimam Opinionem in sinu suo fovere, quam celant, ne dignitates, opes, & Vita simul tollantur. Quod meritò accidit cuidam *Mohammedano*, qui Atheismum effronti planè impudentiâ & *μουνη τῆ κεφαλῆ* tueri ausus fuit. Cujus Exemplo vitam flagitiosissimam, & arrogantem de se Opinionem, injustamque virium suarum æstimationem ad hæc notiones ex animâ eradendas maxime valere fiet manifestum. Eorum, prout

à viris Fide dignissimis , qui eum intimè
norant , sæpè accepi, summam hic habebis. Hic *Mohammedes Efendi* (titulo
hoc honoris gratiâ , quo insigniuntur eruditi , addito) *Larra* in *Armeniâ* majori natus , sibi supra omnes mortales
hâc in re sapere visus est ; sanè pro insignitèr Docto habitus, utpote in *Lege Mohammedica* , aliisque *Arabicis Persicisque* Libris versatissimus , alias ingenio
miti & placido , & qui gratiam & amicitiam *Christianorum* aucupatus est , censens Turcas suos præ illis planè stupidos esse nihilque intelligere. Miserrimus homuncio ex hoc nefando facinore famam sibi quæsit , tantum enim
aberat à supprimendis hisce conceptibus à malè sanâ mente & læso Cerebro ortis , ut eos apud omnes de industriâ evulgaret , & contra sanctissimi Numinis existentiam putidissimis disputaret argutiis. Quotiescunque virum Clarissimum & Doctissimum D. *Warnerum* magni ob peritiam Linguarum Orientalium nominis tunc temporis *Constantinopoli* Legatione fungentem invisit ,
non

non aliâ salutandi formulâ, primo congressu uti solitus est, quam *non esse*, cui acriter ab illo responsum erat, *Esse*, nimirum *Deum*; quo facto, ad disputandum de hoc primo Naturæ effato non rarò sese accinxerunt, sed hic mentem suam adversus hanc apertissimam & Lumine naturali evictissimam veritatem adeo obfirmaverat, ut, licet totam vim Argumentorum, quæ in illum fulminavit Alter, vix sustinere potuisset, ab ipso ea eludi posse sibi adblanditus sit. Sed tædet narrationunculam hanc ulterius proseguire; ad Catastrophen ipsius pergo, quâ apparebit Nemesein divinam in hoc impiissimo ac scelestissimo homine puniendo æquè clarè apparuisse, ac si de Cœlo in ipsius Caput detonuisset. Lite ortâ inter ipsum & quosdâ *Armenos* Christianos qui in eodem publico ædificio (*Hhan seu Caravan serai*) hospitabantur, illū corā *Caimacamo* Governatore *Constantinopolitano* & Judice summo secundum *Vizirium*, cujus absentis vices supplebat, & alio Judice ipsi proximo, quem *Stambol Efendi* nuncupant, curarunt sistendum. Injuriam
Armenis

Armenis fieri plenâ testium fide liquebat, sed nec hic defitum erat. Ulteriùs progrediuntur *Turca*, qui aderant, & de Ingenio hominis longos faciunt Sermones, Reum summæ impietatis & violatæ Religionis peragentes, illum nempe vinum tempore *Ramazani* bibisse, sacros Ritus à Prophetâ suo institutos neglexisse, Precibus nunquam interesse, tandêmque illum *Deum non esse* credere & palam asseruisse, insectantur. Interroganti Judici, an vera esset istiusmodi contestatio in illum facta? Quid Tu dicis? Omnes hic uno quasi Ore testantur Te dixisse *Deum non esse*, sine morâ respondit, *Te, si noveris quantum ipse novi, idem mecum sensurum.* Consulunt & monent ipsum de hâc sententiâ retractandâ, si modo salvus esse velit, aliter de ultimo ipsius supplicio ac morte decernendum esse. Hominem perire nolunt, ideo ipsius Confessionem de Numine præstolantur: Sed frustra, maluit mori quam se errasse fateri, vel simulato assensu periculum illud, quod capi

piti incubuit, amoliri. Ad mortem illico damnatur, sed nec ipse minus per-
 vicax in ipso mortis articulo: Cum e-
 nim ad supplicium abreptus, Mulo ve-
 ctus, sed facie ipsius tergo obversâ à
Subasta i. e. Officiali, cujus Curæ com-
 missum erat ut sententia damnatoria da-
 retur effecta, admonitus esset, ut jam
 tandem *Deum esse* confiteretur, Prover-
 bio ineleganti & spurco regessit, *Ster-
 cus illud, quod comedendum est, ci-
 tò comedatur*; innuens se, quam ci-
 tò fieri possit, mori velle. Ita periit
 insoelix iste, penè sexagenarius, vi-
 tam & opes ingentes, quas congeffit,
 justo Dei iudicio, impiæ opinioni, quam
 retractare nollit, pervicacissimè post-
 ponens.

De militiâ Turcicâ tot libri extant
 de industriâ & accuratè descripti, ut hic
 plane scribendi materia prærepta videat-
 ur. unde mihi, ut in cæteris, major inest
 sollicitudo cogitandi quid omitti, quam
 quid exponi debeat: Post autem tantas
 vindemias paucas racemationes collige-
 re licebit.

Ab

A *Fanizariis* incipiam, qui sunt quasi nervi imperii *Turcici*. Adhuc colliguntur Christianorum pueri Sexennés aut Septennés, prout placet exactoribus, *Bosnam*, *Serviam*, aliasque provincias sub hoc crudelissimo jugo *Ottomanico* ingemiscences, peragrantibus, qui unum vel duos è familia, si numerosa sit, è sinu parentum eripiunt, in ipsorum interitum postea armandos. Hæc collectio (*Deushirmeh*) non quolibet triennio fit (ut aliqui volunt) sed citius aut serius, quotiescunque postulat necessitas, aut numerus militum sit supplendus, imperatur. Non in omnes *Christianorum* liberos hoc modo sævitum est, quippe quamplurimæ urbes, inter quas *Constantinopolis*, ingenti hoc donantur privilegio, ne illic hoc tributum, quâvis exactione pecuniæ gravius, exigatur. Hi *Agiamoglan* (i.e.) *rudes & inexperti pueri* nuncupantur, quorum aliqui per Asiam disperguntur, ut laboribus & inediæ assuefiant, linguam *Turcicam* addiscant, & ritibus falsæ hujus religionis iniciantur. At

cæteris recipiendis designantur tria Collegia, unum *Constantinopoli*, aliud *Pera*, non longè ab ædibus, quas Legati Serenissimi nostri Regis successivè incoluere, tertium *Adrianopoli*, quæ sunt quasi seminaria juventutis. Hic enim militiæ rudimenta addiscunt, sub severissimis præceptoribus educati, hic vilissima quæque officia obeunt, hic, si quid perperam admissum sit, castigantur, hic vel nutibus obsecundari docentur. Quam severa horum sit institutio, ex *Busbequio* & *Ricautio* nostro, viris præstantissimis, qui de rebus *Turcicis* optimè omnium scripsisse mihi videntur, cuivis innotescit. Ita olim, & juxta mentem *Amuratis*, qui hanc *novam militiam*, prout nomen illud denotat, primus ordinavit. Sed jam licet eadem nomina militum retineantur, iidem ordines, disciplina hodiè luxatur & corrumpitur. Cum inter effata verissima, quibus experientia suffragatur, hætenus recensitum fuerit, imperia, quibus artibus condebantur, iisdem conservari, & deficientibus pessum ire, benè ominari hinc licebit

licebit, imperium hoc, quod tot regna & respublicas vi armorum superaverit, ad interitum jam vergere, eodem fato imperia ac homines manente, ut longâ serie annorum flaccescant, & otio & deliciis pacis tandem debilitata intereant. Collegia jam fere juvenibus, qui in spem & stabilimentum imperii labascentis succrescerent, vacua sunt. Nec si repleta essent, illorum numerus necessitatibus, quibus urgentur, sufficeret. Flagrante bello *Cretico*, ipsis adeò fatali, ut ab eo quàm maximè abhorruerint, insulam illam esse *Musulmannorum* cæmeterium censentes, (Quadringenta enim millia hominum illic peste & gladio periisse numerant) præcipua veteranorum pars absumpta erat. Novi quosdam ab aratro accitos in hunc ordinem adscriptos fuisse, sine aliquo prævio armorum exercitio. Olim quotquot è *Fanizariis* Constantinopoli aderant, in duobus spatiosissimis hospitiiis (cameras vocant *Odaler*) simul vixerunt, sub vexillis quasi Ducum & Præfectorum, & in excubiis

agentes. Sed nunc cum ipsis, si abesse velint, munusculi gratiâ dispensatum est. Uxores quoque jam ducunt, qui antea cælibem vitam (si modo illorum spurca vita tali honestamento sit dignanda) agere cogebantur. Inde domi latere mallent quam gloriam bello quærere. Illorum etiam filii recensentur in eodem ordine, & ipsis succedunt. Artibus mechanicis & sellulariis occupantur, & ex militibus fiunt cives, pacis & quietis cupidissimi, & bellicosus illis, quos olim aluerunt, spiritibus remissis, amore liberorum molles & ignavi. Interim tamen ut nihil in publicis consiliis de iis, quod ordini illorum noceat, decernatur, duodecem eliguntur quasi Tribuni, (*Ogiack Agaler*) qui illorum res procurant, & ipsis prospiciunt. Horum apud ipsos magna est autoritas, quostanquam Patronos & Fautores suspiciunt: nihil non horum rogatu & persuasione aggrediuntur, faciliè ab his ad tumultus & seditiones moventur. Satis enim norunt, suas vires meritò suspectas esse, penes ipsos esse imperato-

rem

rem constituendi facultatem, per ipsos imperium Salvum esse; Olim de exterminando hoc ordine *Othmanum* hujus Imperatoris Patrum cogitasse, & de instituendo alio; successores ejus idem optare & moliri, si daretur occasio, licet vota & propositum illud dissimulent, & in imo pectore teneant. Hinc illa sollicitudo oritur, ille fastus, & importunæ preces, quibus se novis privilegiis muniri volunt, Præfectis potius quam Imperatori morem gerentes.

Si quis ex ipsis criminis, licet horrendi, reus sit, Judici civili non conceditur in ipsum animadvertendi potestas. A Præfecto suo judicatur, nec ipsi licet, si morti damnatur, sententiam istam exequi, antequam nomen ipsius ex albo Janizariorum expunctum sit. Noctu quoque infligenda est poena ista capitalis, cum non per ipsos tutum sit eam tempore diurno exigere. At ne hoc efferum & contumax hominum genus jura civilia convellat, & in se sive in alios grassetur, in quovis oppido latiori præficitur unus ex eodem

instituto, qui ipsos regat; *Serdar* nuncupant. Hic receptis a *Vizirio* aut Generali supremo *Fanizariorum* literis, eos, qui sub ejus districtu degunt, congregat, & pro necessitate imperii disponit. Si qua autem lis oriatur inter ipsos, si in alios sint injurii, ad hunc solum confugiendum est. Quam vero sæpe plus æquo Janizariis in causâ alienâ faveant illorum Præfecti, facile erit judicare; adeo ut è re magis foret injuriam sufferre, quam eam vindicandam curare, ne tandem nova & major quidem inferatur. Tanti enim se æstimant, ut sibi omnia ferè licere, eaque quidem impunè, censeant. Non ergo miraberis, si de horum summo Præfecto (*Fenitzeri Aga*) eligendo adeò sit sollicitus Imperator, ne novis rebus studeat, ne pro libidine eum deponat, præficiatque alterum, cum tantam in milites habeat auctoritatem: Si neminem præficiat, nisi de cujus fide securissimus sit, & si vel minima oriatur suspicio, quod vacillet fides ipsius, illum ex hac dignitate deturbet. Huic caven-

cavendum est, ne auram popularem nimis capter, quæ ipsum in suspicionem prodicionis traheret: rigidum esse & pæne iniquum oportet, si gratiam imperatoris velit sibi integram manere. Sed nec illi, licet obsequium erga imperatorem summum præ se ferat, nec aliquomodo sit suspectus, esse fidendum inter arcana imperii numeratur. Nul- lum illius curæ propugnaculum com- mittitur, nulla provincia, urbs nulla. *Vizirio* reliquisque *Portæ Bassis* subest, nec in partem regiminis venit. Rarò ad con- silia secretiora adhibetur, quandocun- que adest, tacet, nisi ipsi opinionem suam de re proposita proferre impera- tum sit: nec ipsi permissum est suum deputatum *Kiahia Bei* sive locum te- nentem eligere, ne contra pacem im- perii mutuis conspirationibus aliquid mo- lirentur. Adeo nimirum timent ab ip- so & militibus suis, ne qui hætenus imperio munimento fuerint, seditioni- bus & tumultibus idem tandem con- vellant. Hi omnes continuo stipendio aluntur, quod pro qualitate ac merito

personæ variatum (Aliqui enim tres Aspros per diem, aliqui viginti recipiunt) non nisi quater in anno solvitur, singulis nimirum tribus mensibus exactis. Horum numerus exurgit juxta usu receptum calculum ad quinquaginta millia, quorum vix triens propositâ aliquâ expeditione bellum init: reliqui enim in præsiidiis defendendis, puta in confiniis *Persidis*, *Hungaria*, *Dalmatia* occupantur, nec nisi gravis urget necessitas, egrediuntur foras. Nec *Buda* tantum & *Bagdadum* illos admittit, sed etiam *Cahira*, licet ab extero hoste illic minimè metuendum sit. Norunt enim quam versatile sit incolarum *Ægypti* ingenium, quam ad seditiones proclive, quam solâ vi reprimendum, ne insolesceret, quam maximè libertatem pristinam sibi restitutam vellent. Antequam ad castra bellicosæ cujusdam expeditionis causâ eant, quo illis melius provisum sit adversus omnes evenus tristes & asperos, pecunia inter ipsos distribuitur. Sed de vestibis emendis præcipua cura est, quibus se à violentia

violentia frigoris & ventorum tueantur, & de tenui ciborum apparatu: abunde sibi prospectum credunt, si ollam æneam, si pultem, si carnem sole siccantam & in pulvisculos comminutam pro conficiendo juscule, si oryzam & alium & salem in sacculis habeant. His laute & opipare vivunt. Potum quilibet fons suppeditat. Crimen enim capitale nullo pretio, nullis precibus redimendum admissurus est, quisquis vinum in castra infert, quibus etiam mulieres interesse illorum disciplina severe prohibet. Non licet privatas lites & inimicitias serere, aut fovere, aut verbulo quenquam laceffere. Omnia silentio peraguntur; ad pugnandum semper accincti, eunt quo jussu est, non de periculo, non de morte solliciti.

Quam bene regiones & Provincias, quas debellarunt, tueantur, satis patet ex institutione *Spahiorum*, qui Turcicum equitatum conficiunt. Inter hos enim distributa sunt prædia, in mercedem sudoris & sanguinis in bello fortiter gerendo; sed tamen eâ conditione ut siqua
imperii

imperii necessitas exigat, primâ denunci-
atione, qua jussum est, ipsos se ad bel-
lum accingant, & cum tot equis, pro rati-
one terrarum, quas possident, præsto
sint. Quâ de causâ nullum ex ærario
imperatoris stipendium iis datum est. Hi
Timar-Sipahiler appellantur seu *feuda-*
tariis, ut contra distinguantur ordinariis
Spahiis in urbibus degentibus, quibus
diurnum ab aspris duodenis ad cente-
nos stipendium pro dignitate & meri-
to cujusque attributum est. Ex his
triginta fere millia, ex illis juxta com-
munem calculum numerantur, (neq; hac
in re illû certissimè esse definitû requiras,
cum numerus iste, pro incremento vi-
ctoriarum, & pro divisione unius prædii
morte alicujus vacantis in plura, quo-
tidie augeatur) in Europâ supra viginti
tria millia, in *Anatolia* ferè totidem, præ-
ter alios, qui prope *Damascum*, *Kahi-*
ram, & *Budam* habitantes, è Provin-
ciis egredi non tenentur, ab hoc cen-
su exclusos. Non est quod existimes,
bello in Europâ moto ab alterâ Imperii
extremitate omnes protenus accersen-
dos.

dos. Hi enim munimento futuri sunt, si Persæ aut domestici hostes hâc arreptâ occasione de Imperio invadendo eodem tempore cogitent. Horum etiam animos agriculturæ studium, cui se totos dant, & rusticæ vitæ quies ita planè abalienarunt, ut quam plurimi se muneribus & pecuniâ eximendos curent. Unde non mirabitur quisquam, si milites illorum copiæ jam longè sint inferiores iis novissimi *Ævi*, quo centum milia Equitum ad bellum *Hungaricum* duxisse Imperatorem *Solymanum* legimus. Quisque Spahiorum armamentarium secum portare videtur, tot nimirum armis onustus, puta arcu, brevi quidem, & eodem quo, ni fallor, olim usi sunt Parthi, Pharetrâ, gladio, sclopero, Parmâ, lanceâ, cujus extremitati apponitur vexillum quoddam, quo innotescit cujus sit ordinis. Eorum enim sex sunt ordines, diversis vexillorum coloribus distincti; quorum primus est *Spahiglanleri*, eorum, qui vexillum rubrum gestant; secundus est *Selichtari*, eorum qui Flavum: Cæteri quatuor, singu-

li

li nempe suum, vexillum Viride, Album, Album viridi admixtum, & Album rubro habent. Armorum supra memoratorum usum benè nosse & dexterimè tractare pro variâ occasione longa docuit experientia: in regendis equis sunt etiam peritissimi, quos, cum incitatissimo ferantur cursu, spatio unius Pedis facilè sistunt: Sæpe equidem miratus sum eos tantâ cum peritiâ jacula in se invicem ludentium more emittere posse, equis celerrimè vectos, quos innumeris ferè gyris circumactos ad libitum moderantur.

Sunt alii etiam Equites ut

Zaimler, ad eadem munia præstanda obligati, quibus prædia longè ditiora contigerunt. Quæ, uti nec illa *Spahiorum*, non transeunt ad liberos, nisi in bello benè meriti fuerint.

Mutaferraca, qui Imperatorem ad bella euntem comitari debent, sin domi maneat, iidem etiam manent.

Achingi, volones, quorum aliqui, præ insano illo zelo, quo acti sunt adversus *Christianos*, arma capeffunt, aliqui, ut
in

in loca & dignitates *Fanizariorum* & *Spahiorum*, qui bello extinguuntur, succedant. Tanto cum ambitu contendunt, ut in numero militum recenseantur, & opimis illis prædiis & privilegiis, quibus militiam muniunt & honestant, tandem post bellum peractum fruantur.

Sarigia & *Gindi*, Qui a cæteris non discrepant, nisi quod hi lanceas gerant longiores, illi sclopeta. Præter hos alii *Bosse* ad castra citati numero servorum, quos in familiâ alunt, & militum comitatu stipantur. Principes *Wallachia* & *Moldavia*, qui annum Tributum Imperatori pendunt utpote ab ipso constituti, in bello cum selectis Christianorum istarum gentium turmis adesse coguntur. Accedunt denique *Tatari*, quos ex pacto ad auxilium *Turcarum* emittit illorum Princeps. Sed hi in hujusmodi expeditionibus sibi magis consulunt, quam *Turcis*; nam prædæ inhiantes, multos equos sessoribus vacuos secum ferunt, ut vel misera illa mancipia, quæ surripiunt, iis imponant,

nant, vel, cum aliter non suppetat præ solitudine regionum cibus, iisdem tanquam deliciis vescantur.

Castra sequi adiguntur multa pauperum Christianorum millia, (*Azapler*) quorum operâ in accumulandis aggeribus & in cuniculis agendis utuntur: Horum plerique inermes, ligone & iutro instructi, quorum sors miserissima est & prorsum dolenda. In acie pugnae sæpenumero collocantur ad retundendum primum hostium impetum, aut, dum urbem obsidione cingunt, si aliqua per muros dirutos irruptio fiat, illuc detruduntur, ut super eorum cadauera securius transeant *Fanizarii*.

Non exeunt milites Turcici ex hibernis, nisi vere adulto, quo tempore gramen equis alendis copiosè provenit, ad quæ redeunt circa finem Octobris; neque enim diutiùs in campis morabuntur, nisi perquam gravatim. Ingentem metalli copiam in qualibet expeditione in essedis portant, ex quo fusso, prout occasio fert, Tormenta bellica constant.

Quanto

Quanto impetu in Hostes irruant, quam imperterritito animo prælium ineant, & quam pænè ad desperationem fortes sint, utinam victoriæ illorum, quas de *Christianis* reportarunt, non satis testarentur. Multa autem sunt, quæ fortitudinem hanc quasi innatam & tam severâ educatione auctam & exercitam accendunt.

Ante pugnam prælegitur ex *Alcorano* capitulum illud, quo Impostor fingit gladium sibi de cælo in manus descendisse, cumque eo Privilegium, quotquot Legi novæ ab ipso promulgandæ restiterint, occidendi. Hinc fides illa, se *pro causâ Dei* pugnatu-
 esse, ac omninò pudendum esse, non pro Religione verâ strenuè & virilitèr agere. Falsus iste zelus novas vel ignavissimo vires affundit, omnemque metum tollit. Quis enim adeò vâ-
 cors est, qui pro Deo mori non spontè & alacritèr ambiat? Ideò quamprimum adversus hostes eunt, eosque adoriuntur, Deum incondito clamore invocant, ipsiusque nomen repetunt,
 ut

ut causam suam, quam illi armis defensuri sunt, ipse vindicet.

Non parum quoque huic furori confert dogma illud de Fato: hinc suæ salutis negligentiores facti, nihil non aggrediuntur, & certis periculis se exponunt, stupide sibi adblandientes, se in mediis periculis, in quæ irruunt, salvos fore, si ita a Deo decretum sit; sin aliter, omnem eorum curam de propriâ salute frustra esse.

Norunt etiam, quanta laus eos, qui strenuè admodum dimicant, maneat, quam omnium in ore celebrentur, neminem gloriam nisi gladio acquirere, præmium virtuti debitum esse, Bassas & Præfectos istiusmodi initiis omnem dignitatem debere, hac methodo rectè procedendum esse ad honores, & sola merita pensari. Ita tamam vitæ anteponunt, de morte neutiquam solliciti, dum pugnando prærogativas, quas acquisituri sunt, præ oculis habent.

Sed longè efficacissima omnium machina, quibus moventur ad sustinendum

dum quicquid sit asperitatis & molestiæ in bello, & ad fortiter occumbendum, est opinio, quæ apud eos plenissimam fidem obtinet, nimirum illos moriendo paradisum mereri, & a superstitionibus inter Martyres recensendos esse. De hac re nemini dubium est, hanc opinionem *Mustio* quodam Authoritate suâ confirmante, qui consultus, quali ordine sequaces *Mohammedis* ingrederentur Paradisum, primum locum *Martyribus* in prælio occisis assignavit, his succedere *Aratores*, his (*Phaki*) *Furisperitos* & *Sacerdotes* statuit, quibus demum ingressis, cæteros promiscuè, prout commodè poterunt, nullo deinceps ordine servato, ingressuros. Quam animosè pugnandum est iis, qui has spes alunt! Pænè piget vivere: Pericula non terrent, non ipsa mors: adeò foedos de *Paradiso*, quem sibi promittunt, conceptus habent hæc Libidinis mancipia.

Hoc pacto etiam severum illud in sepulchro Examen ab Angelis de vitâ antea factâ faciendum, quod tantoperè horrent, evadunt: Martyrio enim omnia

crimina, qualiacunque sint, expiari credunt. Hac fide armati, agunt intrepide; hisce Argumentis, hâc spe animi adversus metum mortis obfirmant.

Urbes quo animo oppugnant, eodem, si a Christianis obsideantur, defendunt, quamlibet stragem passuri. Nefas enim maximum esse censent, aliquod oppidum, modò in eo *Moschea* sit exstructa, dedere aut deferere: Hoc esset de Religione, quam defendendam & ampliandam in se susceperunt, malè mereri. Hinc obsidiones fortitèr subeunt, tandemque sine querelâ, imò læti pereunt. Adeò obstinatos & pervicaces eos reddidit longa superstitio. Sed de militiâ *Turcicâ* hætenùs.

Plura addidisse in animo habueram, sed cum mihi verendum sit, Te hac Epistolâ nimium prolixâ, contra quam in initio statueram, planè defatigatum esse, nec ea, si adderentur, Tibi nova futura esse (uti fortasse nec ea omnia, quæ supra posui) ne contra bonos mores peccem, ne dicam contra prudentiæ

tix regulas, qui non melius *Tibi* nec
mihimet ipsi consuluerim, vagantem
reprimō calamum, cum hāc spe tamen,
quam notissimæ Tuæ humanitatis me-
moriam mihi suggessit, hæc omnia a Te
in reverentiæ, affectus, observantiæ,
& gratitudinis, quibus erga Te feror,
signum & *μνημόσυρον* acceptum iri. Vale,
Vir Præstantissime, & me, ut soles,
ama.

*E Collegio D. Mariæ Magdalensæ :
OXON. Festo Annunciationis
B. V. Mariæ Θεοτόκου. Anno
Christi M. DC. LXXII.*

EPISTOLA SECUNDA,
IN QUA
SEPTEM ASIÆ ECCLESIARUM
NOTITIA CONTINETUR.

Mitto jam ad Te, Vir Clarissime
mihique semper Colende, Sep-
tem *Asiæ* Ecclesiarum, quas
olim *Sanctissimus Spiritus* nascente
Christianismo literis salutare digna-
tus est; descriptionem, non accura-
tam quidem, (id enim fateri mihi fas
est) sed brevem, & qualem potui præ
angustiis temporis, aliisque incom-
modis, quibuscum in hoc itinere per-
ficiendo conflictatus sum. Diligentia
& pietate peregrinantium, qui *Hiero-*
solyma, singulis annis frequentes invi-
sunt, hætenus effectum est, ne orbis
Christianus nesciat, quali in statu ea
loca sacra sint, quorum quisque paulò
curiosior ex chartis & libris, qui ex-
tant, sibi ferè ideam in mente effinxit,

& de iis adeò expeditè loquitur, ac si ea omnia pedibus & oculis lustrasset. Sed ea foelicitas hisce Ecclesiis olim celebratissimis nondum contigit, quibus tristius fatum incubare videtur, quòd pœnè neglectæ jaceant. Tanti neglectûs puduit aliquos è gente nostrâ *Smyrnâ*, commercii causâ, degentes, quibus pio zelo ac curiositate perquàm laudabili accensis reliquias tantæ magnificentiæ, quam singulæ illarum olim merito jactarunt, paucis abhinc annis intueri cordi erat. Mihi quoque, dum *Smyrnâ* agerem, præstolanti usquedum naves *Anglicæ* è Portu solverint, acre inerat easdem invisendi desiderium, quod in impatientiam tandem cessit. Illud enim unicè in votis habui, de peregrinatione illûc instituenda factus indies magis sollicitus: sed defuit opportunitas, nondum enim detumuerant aquæ, quæ ripis superfusæ suis, in agris stagnarunt; defuerunt Comites, nec enim id solus auderem: utpote

utpote qui tristi experiētiā edoctus
eram , quibus periculis quantisque
difficultatibus occurrendum fuerit ,
& memoria malorum, quæ, dum *Pru-*
siam peterem, terrâ marique passus
sum, me planè absterruit. Verum
enimvero navibus nostris non nisi
post quatuor menses discessuris, pla-
nè piguit tantisper morari, & amor
ille , quo erga loca hæc veneranda fe-
rebar, me magis magisque ad id ag-
grediendum stimulavit, nec amplius
memineram periculorum, quæ me-
tuenda erant, dum de tædio amoven-
do, quod tam diuturna mora ingere-
ret, cogitarem. Tandem tres alios i-
dem, quod me antea, invasit desideri-
um, unde nova spes illuxit, me voti
compotem redditum iri. Appetebat
ver, & iter maturandum erat, quo fi-
eret commodius, antequam calores
ingravescerent: quo autem securius
iretur, duos *Janizarios* probatæ fi-
dei & fortitudinis, duos item è gen-
te Armenâ Christianos, Coquum, qui

edulia nostra pararet, & tres Agones, qui equorum nostrorum curam agerent, conduximus. Tanto numero nobis de securitate & salute nostrâ necessario Prospiciendum erat, eò quod illo anni tempore Latrones, quibus pro sævitiæ illorum crudelissimus iste mos inolevit prius vitam quàm vestes & pecunias surripiendi, quo prædam certissimè captent, in Publicis viis turmatim grassentur, easque infestent. Hac in re humanitatem Iudicis *Smyrnenfis* non celandam arbitror, qui ad eam dignitatem nuper promotus, quo gentem nostram sibi magis demereretur, postquam propositum nostrum de hoc itinere faciendo ipsi innotuisset, nuncio quodam misso consuluit, nos armis benè instructos & forti satellitio stipatos esse oportere, aliter verendum esse, ne malè iter succederet: communi enim famâ vulgatum erat, istiusmodi prædones per varias Provincias huc illuc excursiones facere, multosque
ex

ex improvise interceptisse. Quo consilio commonefacti, adversus omnes sinistros eventus, quantum in nobis erat, hoc modo prospeximus, maxime tamen divinâ Providentiâ freti. Hisce jam quasi præloquiis perfunctus, ad id, quod proposui, enarrandum pergo, ea omnia, uti etiam quicquid inter eundem contigerit, ex Diario relaturus: Mihi enim solenne erat, nec unquam intermissum, diurno itinere peracto quicquid occurreret, annotare, & dum harum Urbium ruinas lustrarem, ea statim in Tabulas referre. Rejectâ igitur ad extremam Epistolæ partem *Smyrnæ* descriptione cum bono Deo incipiam.

Tertio Aprilis A. Chr. 1671. *Smyrnâ* discessimus, extremâ sinûs parte, quæ longius protensa versus *Euroaquilonem* excurrit, superata, ad montes septentrionales, *Cordilieu* hodiè dictos, qui cum *Mimante* ipsis in directum opposito sinum illum, recipien-

dis

recipiendis navibus & ab omni ferè ventorum injuriâ defendendis opportunum, efficiunt, perreximus; sub quibus, in planitie ab eorum radicibus ad litus marinum extensâ, spatio quatuor circitè horarum nostrum continuavimus iter, præcipientes tamen & asperas rupes, quæ viam præclusère, subinde ascendere coacti. Sed minimè metuendum erat, si cura adhiberetur, equis eas inoffenso pede scandentibus. Versus Boream ferè rectâ itum erat, nisi quod via ad Occidentem paulò deflectenda esset. Quomeliùs varias itinerum circumgyrationes ac deflexus locorùmque, quæ lustratum ire cupii, situm ediscerem, pyxidulam nauticam, quæ nobis usui futura esset, nobiscum ferendam curavi: In hisce enim terris planè navigandum esse videtur. Gratum erat spectaculum, sinus ille, quem prætervecti sumus; nec minori delectatione perfudère oculos malorum citrearum & medicarum nemora

ra

ra, densæque ficus & amygdalæ, quæ passim florerent. Relicto tandem litore, terram intravimus: facile hinc *Jonia* fertilitatem, quam tantoperè deprædicant antiqui Scriptores, colligere licebat, simulque *Turcis*, qui agriculturam non admodum callentes, tam divite & sælici solo rectè uti nesciunt, ignaviam exprobrare. Viculos quamplurimos huc illuc sparsos pertransimus, quos ignobiles appellarem, nisi quod jucundissimus situs eos adeò commendet, ut iis nobilitatem addere quodammodo videatur. In conspectu erat oppidum *Menimen* appellatum, in editiore loco positum, tam ædibus & Moscheis, quam commercio celebre: Hic enim crassiores illi Panni, quibus sericum cæterasque pretiosas merces involvunt, contexuntur, quod a dextrâ reliquimus, ad fluvium *Hermum*, qui ab eo paulò abest, rectà euntes.

Hermus ortum in *Phrygiâ* majore habens,

habens, per *Lydiam* & *Æolidem*, quarum prata & pascua quam maxime fecundat, dilapsus, in sinum *Smyrnesem* aquas effundit, eo in loco, cui in alterâ sinus parte opponitur *Uurla*, oppidum, quod hodiè a *Græcis* Turcisque valetudinariis ob aquas medicinales, quæ illic scaturiunt, tēpore æstivo valdè frequentatur. Hoc (ut obiter notem) aliqui *Clazomenem* veterum esse statuunt, sed perperam, cum illa Urbs in insulâ cognomine, quæ non procul distat, (*Longa Insula* à nostris dicta) potius quærenda sit.

Alveus, quo defertur, *Tamesino* nostro ad *Windsor*am longè angustior mihi visus est, in aliquâ sui parte vadosus, sed tunc ex novo pluvialium aquarum accessu profundior reditus, non nisi Pontone, quem illic invenimus, trajiciendus.

Post sesquihoram oppidulum quoddam attigimus, *Chiaus Kui* nuncupatum, ubi pernoctandum erat. Hæc enim est prima mansio (*Conac* Turcicè)

cè) post iter octo horarum. In angusto quodam tuguriolo excepti eramus, nobis ipsis gratulantes, quod sub Dio non esset dormiendum.

Sequente die post tres horas sinum *Elaensem* a longè prospeximus: ad cuius extremam partem, quæ ad Boreazephyrum jacet, dum tendebamus, ab oppido *Guzel hissar* (quod pulchrū castrū denotat) in clivo montis belle admodum sito, de industria, longā licet circumitione, declinavimus, illud de longinquo vidisse contenti. Aliqui enim è gente nostrā illic a barbaro & iniquissimo Iudice ante paucos menses pessimè habiti & mulctati erant hoc levissimo prætextu, quod *vinum* in pellibus consutis (his enim utimur, utpote portatu præcæteris vasis facilioribus) circumtulerint, contra quam paulo ante jussum erat ab Imperatore, qui Vini usum omnibus severe interdixit: Ab iis pecuniam, antequam dimitterentur, extorsit, de quo eorum rogatu questus est

est apud *Vixirium* D. Legatus, & ut tam horridi facinoris pœnas lueret, postulavit. Verebatur nos, ne odio gentis nostræ, hujus criminationis, cujus reus esse peragebatur, memor, in nos magis sæviret, gentis suæ genium secutus, quæ vindictam semper meditatur, eique quam maxime studet. Sole ad occasum vergente, collem extra viam publicam ascendimus, in quo viculus *Clisia* cui dictus situs est, cum *Pergamum* illo die commodè satis attingere non potuerimus, itinere decem propemodum horarum fessi. His enim distantias & intervalla locorum numerant, & itinera emetiuntur, non leucis aut milliaribus, ad quæ tamen, ea, quantum conjecturâ assequi possum, in sequentibus reducere conabor. Hinc ab alterâ parte jucundissimus est prospectus in planitiem, quæ subjacet, *Pergamenam*, cujus delicias oculis nostris prælibavimus. Postero die illuc perventum erat. Hic omnia

ad

ad luxuriam a naturâ composita esse videntur , nec fortasse vix alicubi terrarum par planities reperienda est. Viginti sex miliaribus, aut circiter in longum extenditur : antequam æqualitatem ipsius abrumpat vel unus Colliculus. Post quem multò longius excurrit in Notapeliotem , variæ autem est latitudinis , ubi amplior est, quinque miliaria occupat. Illius partem tegunt oleæ; pars culta est; partem depascunt numerosi greges. Ad *Boreazephyrum* amnis , ni fallor , *Cæti*us perparvo aquarum decursu fluit , a *Pindaso* monte ortus , ad *Austrum* verò *Caicus* , quem ad mille passus ab urbe trajecimus. Hic quoque pleraque ex parte lenissimè decurrit, alveum *Hermo* dimidio minorem habens, quem pluviis ubertim cadentibus & nivibus in vicinis montibus liquefactis adauctus transgredi solet, & campos inundare , unde urbs est aditu perquam difficilis tempore hiemali ob Paludes. Effunditur in sinum *Eleensem*,

ensem, non procul ab *Elæa* urbe *Æolidis*, hodiè à *Turcis*, ni malè memini, *Ayasman* dictâ, ad Occidentem. Hinc merces aliâque *Pergamum* devehuntur, (nec enim propiùs accedunt naviculæ) à quo fortean duodecim millia passuum distat. Amnis autem hic limes est, qui *Æolidem* à *Mysia* disternat.

Pergamus, olim metropolis *Mysie Olympicæ*, (perparvâ variatione à *Turcis* dicta *Bergamo*) sexaginta ferè quatuor mille passus versus *Circium* à *Smyrnâ* dissita, sub præalto & præcipiti monte jacet, à quo adversum flatus *Boreales* satis munitur. Urbi imminet arx in vertice montis posita, ab antiquis *Asia* minoris Dominis exstructa, quod innumeris indiciis patebat: hanc *Turcæ* jam ab omni suspicione belli securi, & sibi ab hostibus in hisce regionibus mediterraneis neutiquam metuendum esse censes, negligunt, utpote tormentis reliquoque apparatu bellico destitutam.

tam. Illic hæc Epigraphe marmori
cuidam à *Senatu populoque Pergameno*
erecto insculpitur.

ΤΑΙΟΝ ΑΝΤΙΟΝ ΑΥΛΟΝ ΤΟΥ ΑΛΙΟΝ ΑΥΛΟΥ
ΥΙΟΝ ΚΟΥΑΔΡΑΤΟΝ ΔΙΣΥΠΑΤΟΝ ΑΝΘΥ
ΠΑΤΟΝ ΑΣΙΑΣ ΣΕΠΤΕΜΟΥΡΟΝ ΜΕ
ΠΟΥΛΩΝΟΣ ΦΡΑΤΡΕΜΑΡΟΥ ΟΥΑΛΕΝ
ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝ
ΚΑΙ ΒΕΙΘΥΝΙΑΣ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝ ΑΣΙΑΣ
ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑΣ ΑΝΘΥΠΑΤΟΝ ΚΡΗΤΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝ ΣΕΒΑΣΤΟΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΟΝ ΛΥΚΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΜΦΙΛΙΑΣ
ΠΡΕΣΒΕΥΤΗΝ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΑΤΗΓΟΝ
ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ ΝΕΡΩΝΟΣ ΤΡΑΙΑΝΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΟΣ ΣΕΒΑΣΤΟΥ ΓΕΡΜΑΝΙΚΟΥ
ΔΑΚΙΚΟΥ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΣΥΡΙΑΣ Η ΒΟΥΛΗ
ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΠΡΟΣΩΠΩΝ
ΠΕΡΓΑΜΕΝΩΝ ΤΟΝ ΕΥΕΡΓΕΤΗΝ
ΕΠΙΜΕΛΗΘΕΝΤΑ ΤΗΣ ΑΝΑΣΤΑΣΕΩΣ
ΤΩΝ ΣΤΡΑΤΙΩΤΩΝ.

Quo autem de hac arce melius de-
fendenda olim provisum fuerit, ante-
murale

murale quoddam lateri montis, longo quidem tractu, insedit, cujus extremum propugnaculo claudebatur, ut ex ruderibus facile conjectatus sum. Dum plateas curiosè lustrarem, mihi ædificia pulchra è quadrato lapide exstructa, quæ adhuc durant, quam maximè placuerunt. Pœnè crediderim *Turcos* non illic habitare, *Pergamum*que ipsis non cessisse: Adeò omnia nitebant. Non possem quin primo aspectu huic Metropoli gratularer, quòd tam benè cum ipsâ actum esset præ cæteris, quarum splendida ædes solo æquantur, iisdemque fundamentis angusta Tuguriola & gurgustia è luto Sole còcto, nullâ arte, nullis ornamentis, constructa insistent. Sed me ab hac placidâ cogitatione citò abripuère ingentes ruinæ in Orientali urbis regione extantes, quibus equidem visis, eo gravior animum concussit mœstitia, quo antea lætabar. Hic quinque columnas marmoreas politissimas, viginti circiter pedes longas, capitulis

capitulis admodum curiosè elaboratis, recta linea intervallo prorsus æquali stantes inveni: ulterius, duas alias, ejusdem prorsus ordinis & magnitudinis, non æquali spatio inter ipsas servato, quæ, instar tot fulcrorum, sustentando parieti ipsis contiguo inserviunt. His ex opposito respondet alia columnarum series, quarum Epistylia deficiunt, duabus humi jacentibus. Magis ad *Orientem* versus Planitiem, Ecclesiæ Cathedralis, olim D. *Joannis* memoriæ consecratæ, ruinas vidi: E latere condita est, quinquaginta sex passus longa, lata triginta duos; placuit enim eam ambulando metiri (neque enim alia ratio mihi suppetebat Templorum aut Amphitheatrorum dimensiones cognoscendi, uti nec Columnarum, nisi solâ conjectura; quod hic monendum duxi, ne Tibi aut mihi etiam fraudi sit, si forte in hisce mensuris assignandis alicubi errem.) Parietes altum assurgunt, duobus fenestrarum

ab alterutrâ parte ordinibus superimpositis. In ipsâ Ecclesiæ nave aliquot restant Columnæ, sed adeo mutilatæ, ut a debitâ altitudine maximè deficient. *Turcæ* enim præ ignaviâ, labori effodiendi terram, quo integræ eruantur, parcentes, eas dirumpunt & intercidunt, ubi supra superficiem eminent, quarum partes illorum usibus non minùs commode inserviunt, eas nimirum utrisque sepulchrorum extremitatibus affigendi. Harum ingens copia ubique in *Turcarum* Cœmiteriis, quæ sunt extra urbes & oppida prope vias publicas, oculis nostris obversabatur, dum iter fecimus. Ferè contigua sunt duo rotunda ædificia, quorum alterum alteri par, ab alterutrâ Ecclesiæ parte, quibus aditum præbent portæ excelsæ: in Hypogæum descendimus, quod multis fornicibus & columnis suffutum grave illud Pondus superimpositum (muri enim saxei sunt valde crassi) sustinet. Superiorem urbis partem

tem alluit *Selinus*, cujus aquæ ob vada tumultuantes cursu rapidissimo versus carbam in *Caicum* feruntur: super hoc fluentum ædificantur aliquot pontes lapidei, quo facilius in varias urbis plateas eatur. Trans *Selinuntē* adhuc restat pulchra & ampla Ecclesia, olim *Sanctæ Sophiæ* titulo ornata, ad quam gradibus lapideis ascenditur, quam hodie polluant *Turcæ*, utpote in Moscheam conversam. In hujus amnis ripâ ostium cujusdam Cryptæ, quæ ad arcem usque exporrigitur, observavimus, cujus artificii beneficio aquam, dum obsidione premerentur, sibi olim derivarunt.

Ad occidentem in colle visebantur ingentes quædam faxeæ substructiones, quibusdam cameris arcuatis integris manentibus. In tantâ rerum caligine ac confusione, ne locus quidem conjecturæ datur, quales olim essent. *Græci* suas penitus ignorant Antiquitates, *Turcæ* quoque istiusmodi studia derident & despiciatui habent:

habent : Aliqui tamen ex his, qui paulò sapientiores cæteris censerì cuperent, nobis retulêre hæcè ruinas esse *Gynecæi* (*Kiz Serai*) de anteaكتورum seculorum moribus, quorum ne minimam quidem habent notitiam, pro fœdo rerum conceptu, ex hodiernâ Imperatorum suorum praxi, statuentes, quasi in his sine aliquo discrimine convenisset. Propè aderant ad Austrum aliæ moles, fornicibus sustentatæ, quæ etiam hodie, licet dirutæ & collapsæ sint, tamen magnificæ videntur. Hinc postquam urbem & planitiem protensam avidis oculis conspexissemus, ad aream Theatri, cujus graduum vestigia adhuc manent, descendebatur. Inter descendendum in marmor quoddam incidi, cui inscriptum erat ΗΡΑΚΛΗΣ : In latere opposito statua marmorea sub ruderibus sepulta absconditur, quæ à paupere *Christiano* tolli curavimus. Hic enim unus videtur modus eam integram servandi, cum *Turcæ* in figuras hominum
sive

sive penicillo, sive scalpro, sive curioso operis Mosaici artificio elaboratas tanto odio exardescant, ut si modo sub dii Luminis auras exstaret, naso abscisso oculisque excavatis citò ab iisdem deformaretur. Non longè ab urbe in notolibicum nos invitavit ingentium saxorum prospectus, quæ ex situ, dum integra starent, propugnaculum olim condidisse coniecimus: subtus, concamerationes quædam in modum ambulacrorum, præter usum fundamenti, reponendis & recondendis tum belli tum annonæ provisionibus designatæ esse videbantur, licet hodie capræ & oves illic stabulentur.

In areâ cujusdam balnei Publici hanc Epigraphen Epistylío columnæ valdè in terram depressæ incisam reperi.

MA. AEMILIO AUR. PUB. PROCULO PRÆF.

FABR. MA. LEPIDI AUG. PROCUR.

SACRUM,

Adhuc

Adhuc caput bovis eidem quoque insculptum signanter extat. Urbs ferè tota occupata est à *Turcis*, paucissimis illic *Christianorum* familiis hodiè relictis, quorum status admodum tristis & deplorandus est. Hic una Ecclesiola Sancti *Theodori* memoriæ sacrata extat, & ne nomen *Christi* in *Pergamo* penitus deleteretur, pia *Metropolitæ Smyrnenfis* curâ cautum est, qui sacerdotem ad fungendum sacris officiis ad ipsos continuo mittit. Hortorum culturæ maximè vacant, aliaque vilia obeunt munera, quibus si pauculos nummulos exactoribus rigidissimis pro capite pendendos (Tributum hoc *Turcicè* appellant *Harach*) corradant, de cæteris vix sunt solliciti, utpote servituti tam deploratæ adeò addicti, ut ad eam longousu & patientiâ pœnè occalescant.

Sexto: *Pergamo* discessimus, *Thyatira* exinde ituri, quam urbem ferè ad *Notapeliotem* habet. Trajectis iterum fluminibus prope urbem, postquam

quam quatuor horis in pulcherrimâ & feracissimâ planitie progressi fuissimus, ad flumen aliud, Hyllum, ni fallor, ventum erat; Post, *Somam*, oppidum peramplum in devexitate montis præalti situm, attigimus, deinde *Kirk-agach*, oppidulum à numero quadraginta arborum nomen habens, tandemque *Bok-hair*, mansiorem nostram, viculum ob bellum prospectum, unde nomen habet, quam maximè commendabilem.

Septimo, Duodecim ferè ab hoc viculo milliaribus, paulò extra viam publicam columnas ultra quadraginta vidi, harum aliquæ in terrâ valdè depressâ exstabant, aliquæ in gramine jacebant: sed nulla rudera propè aderant. Unde aliunde advectas quasi in alienum locum crediderim. A viculo *Mader kui* in colliculo posito, sub quem defluit amnis, *Thyatira* una horâ pervenimus.

Thyatira, urbs *Lydiæ*, hodiè à *Turcis* *Ak hissar*, i. e. *album Castrum* nun-

cupata, à *Pergamo* quadraginta octo aut circiter milliaribus distantia in planitie conduntur. Hîc omnia primo aspectu adeò sordebant, ut urbem hanc non à prioribus *Asia* minoris incolis, qui pulchris ædificiis delectabantur, eorumque magnificentiae & nitori studebant, sed à *Turcis* ab origine planè habitatam esse pænè contra fidem Historiæ suspicari ausus essem: unicum enim ædificium antiquum invenimus, quod forum olim fuisse videbatur, columnis ornatum, quarum quatuor tantùm eminent, cæteris multùm defixis in terrâ. Sed Ecclesiarum dirutarum ne extant quidem vestigia: Iterum investigamus, nec indiligentè, sed frustra; de hac re ideò, quæ nobis tantam molestiam facessivit, quosdam *Turcos* consulimus, qui ingentia quædam ædificia ex lapide quadrato subtus terram multis in locis aggestam & accumulata nobis retulère: quod facile à nobis admissum erat, qui effossâ terra ordinatam saxorum seri-

em

em & validissima fundamenta ingentibus ædificiis sustinendis non imparia. Ælicubi in his regionibus observavimus. Hanc autem urbem esse *Thyatira* ex antiquis commentationibus & quibusdam inscriptionibus illic repertis jam extra omne dubium ponitur, licet *Græci* hodierni, qui profundâ & planè prædigiosâ harum *Antiquitatum* ignorance laborant, *Tiriam*, oppidulum, quod ab *Epheso* viginti quinque mille passus ad *Notapeliotem* distat, pro iisdem sumendam esse contendant, affinitate soni planè decepti, eodem levi prætextu, quo aliqui *Laotik*, oppidum non procul ab *Ancyra*, (*Turcis* hodiè *Anguri*) esse *Laodiceam* crediderunt, cum eandem juxta *Lycum* & *Hierapoli* ex adverso oppositam esse è *Geographiâ* veterum certissimis indiciis liqueat.

Adhuc latuerant *Thyatira*, nisi Clarissimus D. *Consul Smyrnenfis*, Reverendus D. *Luke* Mercatorum *Anglorum* societati illic degentium à Sacris

concionibus, aliisque, quibus suspensum erat Græcos in hac urbe designandâ errasse, itinere suscepto ea investigatum ivissent, tandemque felicissimè detexissent: sed ecce quam firmissimam fidem faciunt antiquissima marmora.

In medio foro desuper tecto, ne perpluat, in basi cujusdam columnæ hanc Epigraphen pulchris & conspiciuis characteribus incisam reperi.

Η ΚΡΑΤΙΣΤΗ ΘΥΑΤΕΙ
ΡΗΝΩΝ ΒΟΥΛΗ ΚΛΩ
ΔΙΟΝ ΑΥΤ ΠΡΟΚΛΟΝ
ΗΡΩΑ ΑΝΔΡΑ ΕΥΓΕΝΗ
ΕΠΙ ΣΕΜΝΟΤΗΤΙ ΒΙΟΥ
ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡ
ΓΙΑΙΣ ΠΑΣΑΙΣ ΔΙΑΤΕΛΥ
ΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ.

Vidi quoque in latere saxæ sandapilæ, cistæ, cui operculum sublatum est, formam referentis, in area amplæ

plæ domûs aliam Epigraphen, sex longis lineis constantem, literis verò minutioribus & sibi invicem ferè sine distinctione verborum adhærentibus, quarum etiam multæ excisæ erant, in quâ nomen urbis ΘΡΑΤΕΙΡΗΝΩΝ bis occurrebat.

In ejusmodi monumento Sepulchrali in officina *Alutarii* planè legébantur hæc verba.

ΣΕΟΥΗΤΩΝ

ΕΥΤΥΧΗ ΣΕΒΑΣΤΩΝ

ΤΗ ΚΑΙ ΜΕΓΙΣΤΗ ΘΥΑΤΕΙΡΗΝ.

ΠΟΛΙΣ.

.

.

ΑΡΟΥΝΤΙΩΝ

. . . ΦΛΑΒΙΑΝΩΝ.

Alias Inscriptiones vidi, quarum aliquas in Diario præsens annotavi; cum ne omnes quidem, quod maximè vellem, exscribere potuissem: neque enim suppetiit opportunitas præ

multitudine *Turcarum*, tam virorum quam puerorum, qui me inter scribendum circumsteterunt, nec tempus, eo quod quamplurima monumenta in ædium muros ordine inverso ab his infestis literarum & Antiquitatum hostibus conjicerentur, qui pro fatuitate suâ nos vix sani capitis esse censerent, qui istud iter susceperimus, Saxum vetus, ut irrisoriè aiebant, intuendi causâ.

Crediderim cives olim, antequam *Ethnicæ* idolomanix tenebræ ab Evangelii luce fugarentur, sedulos fuisse *Dianæ* cultores. In flexu plateæ propè fontem in lapide effracto, qui muro affigebatur, inter alia legi hæc:

APTEMIAI OPEIT.

Et in Cœmeterio extra urbem ad *No-toxephyrum* perpulchrum monumentum memoriæ *Ulpia Marcellæ* hujus Deæ Sacerdotis à Senatu & populo dicatum exstat cum hac Epigraphe:

ΑΓΑΘΗ

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ
ΗΒΟΥΛΗ ΚΑΙ Ο ΔΗΜΟΣ
ΕΤΕΙΜΗΣΑΝ
ΟΥΛΠΙΑΝ ΜΑΡΚΕΛΛΑΝ
ΤΗΝ ΙΕΡΕΙΑΝ ΤΗΣ ΑΡΤΕ
ΜΙΔΟΣ ΜΑΡΚΟΥ ΟΥΛΠΙΟΥ
ΔΑΜΑΠΑΡΑΔΟΞΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΝΙΔΙΑΣ ΒΑΣΣΗΣ
ΘΥΓΑΤΕΡΑ ΕΠΙΤΕΛΗ
ΣΑΣΑΝ ΤΑ ΤΗΣ ΘΕΟΥ
ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΤΑΣ ΘΥ
ΣΙΑΣ ΛΑΜΠΡΟΝ ΚΑΙ
ΠΟΛΥΔΑΠΑΝΩΣ
ΑΝΑΣΤΗΣΑΝΤΩΝ ΤΗΝ *ΤΙ
ΜΗΝ ΑΝΔΡΟΝΕΙΚΟΥ ΤΟΥ ΑΝ
ΔΡΟΝΕΙΚΟΥ ΚΑΙ ΣΤΡΑΤΟΝΕΙ
ΚΗΣ ΤΗΣ ΜΗΝΟΓΕΝΟΥΣ
ΤΩΝ ΘΡΕΨΑΝΤΩΝ
ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ

* De voce hac non adhuc mihi constat, an bene descripserim, utpote penè evanida, cum cetera essent maxime conspicabiles.

Ibidem quoque Sepulchrali Saxo
inscriptum erat, ΑΓΟΣ.

In officina *Alutarii* nupèr memo-
rati .

....; ΞΕΝΩΝ
ΚΑΙ ΠΡΕΙΜΩ Ε . . .
ΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ
ΚΑΙ ΟΥΑΛΕΡΙΩ ΟΥΑ
ΛΕΡΙΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΩ
ΡΩΜΑΙΚΩ,

Huic inscriptioni appositi erant hi
quatuor versus Latini.

VOTA SUPERVACUA FLETUSQUE ET NUMI-
NA DIVUM
NATURAE LEGES FATORUMQUE ARCUIT
ORDO
SPREVISTI PATREM MATREMQUE MISER;
RIME NATE
ELYSIOS CAMPOS HABITANS ET PRATA
•B •VEATUM.

In Angiportu ferè ad flexum via-
rum ad *Boreapeliotem* Fori.

ΑΓΑΘΗ ΤΥΧΗ

ΑΝΤ. ΚΑ. ΑΔΦ. ΑΡΙΓΝΩΤΟΝ ΤΟΝ
ΚΡΑΤΙΣΤΩΝ ΕΠΙΤΡΟΠΟΝ ΤΟΥ ΣΕΒ
ΑΡΧΗΣ ΔΕΙΒΙΑΝΗΣ ΕΠΑΡΧΟΝ ΕΙΛΗΣ
ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΦΑ. ΑΓΡΙΠΠΑΝΗΣ ΠΡΑΙΠΟ
ΣΙΤΟΝ ΕΙΛΗΣ ΕΝΤΑ*ΛΑΡΙΩΝ ΧΙ ΔΙΑΡΧΟΝ
ΣΠΕΙΡΑΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΙΑΙΚΩΝ ΠΡΑΙΠΟΣΙΤΟΝ
ΤΗΣ ΣΠΕΙΡΑΣ ΣΑΙΤΟΥΛΩΝ ΕΠΑΡΧΟΝ
ΣΠΕΙΡΑΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΦΑ. ΝΟΥΜΙΔΩΝ ΠΤΑΙ
ΠΟΣΙΤΟΝ ΣΠΕΙΡΑΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΦΑ. ΒΕΣΣΩΝ
ΣΠΕΙΡΑΣ ΑΝΝΟΝΗΣ ΘΕΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
. . . ΙΜΕΝΩΝ ΣΕΛΕΥΚΙΑΣ ΣΠΕΙΡΑΣ *ΠΙ*ΠΕΑΡΩ
. . . ΑΝΩΝ ΤΡΙΒΟΥ ΚΥΡΕΙΝΑΠΑΤΙΚΟΝ ΣΥΓΓΕ
ΝΗ, ΥΙΟΝ ΚΑΙ ΕΚΓΟΝΟΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ ΑΣΙΑΣ
ΑΔΕΛΦΙΔΟΥΝ ΑΔΦ. ΑΠΟΛΑΪΝΑΡΙΟΥ ΕΠΙ ΚΗΝ
ΣΩΝ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΝΕΩΚΟΡΩΝ ΤΗΣ ΛΑΜΠΡΩΤΑ
ΤΗΣ ΚΥΖΙΚΗΝΩΝ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΛΟΓΙ. . .
ΤΑΤΗΝ ΣΕΛΕΥΚΙΑΣ ΠΕΙΣΙΔΙΑΣ ΚΑΙ ΑΔΕΞΑΝ
ΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΩΝ. . ΚΑΙ ΡΟΕΣΧΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ
. . ΤΡΙΑΝΩΝ ΠΟΛΕΩΣ ΚΑΙ ΤΡΟΠΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ
ΟΛΩΝΕΙΑΣ ΕΝ ΠΑΣΑΙΣ Υ ΠΕΡΕΣΙΑΙΣ ΤΡΑ
ΣΙΩΝ ΤΟΝΟΤΑΤΟΝ ΙΕΡΕΑ ΤΟΥ ΠΡΟ
ΠΑΤΟΡΟΣ ΘΕΟΥ ΤΥΡΙΜΝΟΥ.

ΟΙ ΒΑΦΕΙΣ,

L

Urbs

Urbs hæc ingenti aquæ beneficio gaudet, ob quam nitidissima foret, si à *Turcis* non incoleretur. Illa enim per singulas plateas fluit, à vicino monte ad orientem scaturiens, & inde per ter mille tubulos, si *Turcis* id asserentibus credendum sit, derivata. Civibus abundat *Turcis*, qui hic octo numerant Moscheas, cum ne una quidem Ecclesia *Christiana*, quantum memini, illic reperiatur: adhuc celebris est ob gossipii mercaturam, quod hinc *Smyrnam* fertur, in orbem Christianum navibus avehendum.

Octavo die, cum à *Thyatiris* uno milliari aberamus, monumentū quoddam à longe vidi; quale esset, vellem quidem intueri, ideò propius accessi, & Sandapilam esse lapideam reperi cum hac Epigraphe.

ΤΟΝ ΓΗΣ ΚΑΙ ΘΑΛΑΣ
ΣΗΣ ΔΕΣΠΟΤΗΝ ΑΥ
ΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΑΙ ΣΑ
ΡΑ. Μ. ΑΥΡ. ΣΕΥΗΡΟΝ
ΑΝΤΩΝΙΝΟΝ ΕΥΣΕ
ΒΗ ΣΕΒΑΣ
. Η ΔΙΟΝ ΙΔ
ΟΙ ΚΕΡΑΜΕΙΣ.

Trajectis duobus à se invicem ad mille passus disitis fluentis, quæ ab eadem scaturigine, uti verisimile est, orta, versus occidentem decurrentia, planitiem interluunt, ad pagum *Selinte* qui pervenimus: huc illuc dispersa jacuerunt quamplurima politissimi marmoris fragmenta aliaque rudera, quæ nobis fidem fecêre, licet ea curiosius rimari præ festinatione non liceat, Veteres Græcos hic olim sedem habuisse. Placuit situs, qui valdè commodus videtur, cum nec ab eo longè distet rapidus amnis, aquas in *Hermum* effundens, quem nescio an *Halyn*, *Cræso* hujus provinciæ Regi adeò fatalem, an potius *Crionem* dicerem. Tandem superato colle, qui lenitèr assurgit, *Marmoram*, oppidum perquam venustum, & *Muscheis* & Collegio Monachorum ornatum, ingredimur. Non longè distat *Stagnum Gigeum* ab oriente ad occidentem spatio quinque milliarium, uti mihi videbatur, in longum protensum: prope quod, ut in-

nuit *Herodotus*, stetit olim magnificum illud *Alyattis* parentis *Cræsi* sepulchrum. Hinc ad planitiem *Magnesia* ventum erat, insignissimæ illius pugnae inter *Scipionem Asiaticum* & Regem *Antiochum* initæ scenam; cujus victoriæ tota *Asia* minor pretium erat, cæteris Provinciis postea facilè debellatis, aut *Romanæ* magnitudini, cui resisti non posse hoc fatali bello demonstratum erat, sponte cedentibus.

Magnesia autem in monte *Sipylo*, qui *Ioniam* à *Lydia* ad orientem disjungit, sita est, olim *Bassæ* sedes, jam *Moselim*. i. gubernatorem quendam, dignitate & potestate *Bassæ* proximum, habet, cui totius Provinciæ cura committitur.

Relictis à dextra montibus *Mastusia* & *Sipylo*, ad oppositum planitie iatus, *Imolo* monte, quem *Boz dâg*, i. glaciale appellitant *Turcæ*, clausum, trajecto *Hermo*, tendebamus. Tandem post undecim horarum iter, *Sardes*, quæ triginta tribus milliaribus à *Thyatis*

tiris versus Austrum distant, attigimus.

Sardes, quarum nomen adhuc retinetur, à *Turcis* nuncupatæ *Sart*, in latere celeberrimi montis *Tmoli* versus septentriones sitæ sunt: urbi præten- ditur ampla & jucundissima planities, *Paftolo* ad Eurum, aliisque aquarum fluentis à vicino monte versus Euro- notum scaturientibus, quæ in *Hermum* cadunt, irrigua. Hic primo intuitu subibat animum, quantum vetustas possit, quantum terræ motus, quantum belli furor, sed præcipuè quantum ira Numinis, quæ hæc intulit clades. Triste erat spectaculum, nec tantæ urbis ruinis illachrymari puduit. *Sardes* in *Sardibus* quærebamus. Viculus enim hodie ignobilis est, ædes angustæ & humiles, sine splendore, sine ornatu: nec alios ferè incolas habet præter pastores & bubulcos, qui gregum & armentorum in Planitie depascentium curam agunt. Cum verò *Persicæ Caravana Serico*, aliisque mercibus onustæ,

Smyrnam, celebre *Orientis* Emporium, petituræ, *Sardes* attingant, hic extructum est publicum quoddam Hospitium, istis recipiendis, & à frigoris, ventorum, ac pluviae violentia defendendis destinatum. Sanè magnam apud *Turcas* famam acquirunt, qui istiusmodi ædes condunt, aut fontes in publicas vias derivant deducuntque, quo peregrinantibus subveniatur. Inter opera pia, quæ animæ cedant in bonum, numerantur, licet quandoque *Bassarum* alia mens, aliud propositum: nimirum ad amoliendam invidiam, ne nimium severa in ipsos, qui tantas opes concessere, fieret inquisitio. Ab huiusmodi hospitiiis planè abhorruimus, omnia illic palam fiunt, omnes sub eodem tecto hospitantur, stabulantur quoque illic equi & cameli unâ cum Dominis, ideo, si optio daretur, in equilibus privatarum ædium pernoctare nobis magis commodum videbatur, quam hæc tecta subire. Sed Sardibus non contigit hæc felicitas,

citas, barbaris & superstitiosis incolis nos in ædes suas recipere planè renuentibus.

In *Australi* urbis regione ingentes extant ruinæ, quibus visis, facile in animo concipiebamus, quam magnifica olim fuerit, quam splendida & superba, antequam everteretur. Sex illic columnæ eminent, viginti circitèr pedes altæ; propè, humi jacent confusi ingentium Saxorum aggeres, quæ columnas alias hodie dejectas & disruptas constituiebant, alio in integris columnis alii superimposito ac tam arctè coagmentato, ut ne commissura quidem appareat.

Hinc arcem, quæ ab Oriente est, ascendimus, magno quidem cum labore, mons enim præaltus est, & præruptus, multisque in locis ferè præceps ad Perpendicularum, unde longis circuitibus opus erat. Hanc, modò integra maneret, si hujus ævi inventa bellica spectemus, facile sub-

rui

rui potuisse credimus, cum terræ, nec admodum firmæ, subfusci coloris, innitatur, licet forte superioribus seculis, quæ prodigiosa pulveris Pyrii vis latuit, & quibus nullæ machinæ in usu erant præter balistas & arietes, planè insuperabilis censeretur. Muri adhuc durant, una cum quibusdam cameris arcuatis. Prope aditum à sinistra in muro hanc Epigraphen legi

Ω ΠΑΝΑΡΙΣΤΕ ΒΟΚΟΝΤΙΕ
ΣΑΙΣ ΑΤΕΛΕΣΤΟΝ
ΕΡΓΟΝ ΕΟΙ ΠΡΑΠΙΣΙΝ
ΤΟΙΑ ΠΟΝΗΣΑΜΕΝΩ.

Fortè Vocabulum ab Anaglypte omissum erat, ad complendum tum sensum, tum versiculum, necessario requisitum; uterque enim mancus videtur.

Propè, sed in alterâ muri facie vetustis characteribus saxo, illic casu, quantum judico, affixum, insculpebantur hæc verba :

Ν ΤΩΝ

* Ν ΤΩΝ ΔΙΑ ΤΥΠΩ⁸ ΗΤΟΙ ΚΕΕΩΡΙC
ΘΕΝΤΩΝ ΑΝΟCΙΩΝ Κ ΜΥCΕΡΩΝ^{*} ΕΛΛΕ
ΝΩΝ ΠΑΡΑ ΥΠΕΡΕΧΙΟΥ ΤΟΥ ΕΝΔΟ
ΞΑΤΑΤΟΥ . . ΙΕΡΕ ΚΑΙ ΔΙΚΑCΤΩΥ
.... ΠΟC ΕΙC ΤΟΝ ΑΡ. CΤΩΝ
..... ΠΙCΤΗ

Intra arcis aream super caputulum
Columnæ,

ΦΙΛΗ ΤΙΜΩΛΙC ΕΤΕΙΜΗ
ΞΕΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΤΙΒΕ
.. ΟΝ ΚΑΙ C

Satis notum est ex *Strabone*, quam benè
de hac urbe terræ motu pœnè dirutâ
Tiberius Imperator meritis fuerit, in
cujus benevolentia memoriam hanc
columnam ipsi dedicatam fuisse par
est quod credamus.

Ad Orientem, Ecclesiæ Cathedralis,
ut videbatur, ruinas luximus. Prope
quas sunt ingentis ædificiî reliquiæ,
circuitu suo grande spaciū occu-
pantes, muris longum excurrentibus
nondum dirutis. Quale esset, an Præ-
fecti Palatium, an Judiciale Forum,
an denique Curia municipalis, omnino

M

in-

incertum est, & planè pudet hariolari: longo quidem tractu rudera conspeximus, quæ demonstrant satis, hanc esse præcipuam urbis regionem, ædibûsque olim refertissimam. *Turca* unicum habent *Moscheam*, pulchram quidem, olim Christianorum Templum, cujus Propylæum columnis affabrè politis ornatum est. Pauci admodum hic reperiuntur Christiani, ingentipatientiâ, vel potius stupidè ac sine sensu, miseram servitutem sustinentes, sed quod longè miserius est, absque Ecclesiâ, absque Sacerdote. En deplorandum urbis quondam gloriosissimæ Statum! Ad congeriem casualium redacta est *Lydiæ* urbs primaria, & *Sedes Metropolitana* destituitur Ecclesiolâ.

Decimo die, relictis *Sardibus*, iter *Philadelphiam* versus prosequimur, fluentis quibusdam à *Tmolo* ortis, quæ uberem & fœcundam reddunt planitiem, subinde trajectis: tandem post iter novem horarum illic pervenimus.

Philadelphia

Philadelphia à Sardibus ad Euro-
tum viginti septem milliaribus aut
circitèr distat, in radice montis *Tmoli*
sitæ: cujus ædes ob clivum, qui lenitèr
assurgit, pendulæ videntur, unde ferè
ab omni parte in planitiem subiectam
versus septentrionem & Orientem
prospicere licet. Hodie à *Turcis* nun-
cupatur *Alah Shahr*, sive *Pulchra urbs*,
nempe ob hunc situm commodissimum:
nihil enim quod pulchrum aut mag-
nificum jam reperiri potest, nihil,
quod tale nomen meritò indat. Olim
triplici murorum ordine versus pla-
nitiem, cum ab altera parte mons pro
munimento fuerit, munita, quorum
intimus adhuc manet, non integer qui-
dem, (utpote hic illic dirutus) cui in-
ædificantur Turres. Non hisce muni-
tionibus tantum, quantum propriâ
fortitudine, confisi *Philadelpheni* atro-
cissimos *Urbani* & *Amuratis* impetus
repulère, eo tempore, quo tota *Asia*
minor militaribus *Ottomanorum* copiis,
hâc urbe exceptâ, in prædam & ludi-

brium cessit. Non ipsos moverunt frequentes illorum victoriæ, non minæ: Libertas vitâ longè charior videbatur, quam tantâ vi, tanto furore oppugnatam, non minùs viriliter & furiosè vindicabant. Sola *Philadelphia* invicta erat, sola, quæ eorum victorias sufflaminavit. Sed fato non obsistitur; aliter his civibus salva & defensa fuisset. Pudit *Bayazidem* (quem *Turcæ Tilderim* i. e. *Fulmen* nuncupant) illam nondum triumphatam esse: Ideò urbem numerofo exercitu cingit, injuriam illius armis, hucusque victricibus, quasi factam vindicaturus. Omne auxilium miseris civibus præterclusum est, & salus à solâ desperatione quaerenda. Irruunt in castra barbarorum hostium, sed incassum; cadunt, licet non inultri. Tandem expugnatur succumbitque *Philadelphia*, prædamque caprat *Bayazides*, cui inhiarunt pater & avus, elusi. Cives ab effero & irato Tyranno extrema passos fuisse credibile est. Sola conjectura est, quam jam profero,

profero, hujus stragis, cujus ille Author erat, vestigia adhuc restare. Ad mille enim quingentos ab urbe passus versus Austrum crassum murū ex ossibus humanis cum lapidibus gypso confusim permistis consistentem vidi; illū hoc iræ suæ in obstinatos hosce cives monumentum erexisse verisimile mihi videtur : mihi enim pœne constat, facinus adeò horrendum & ab omni humanitate prorsus alienum non nisi à *Turcis* perpetrari potuisse.

Post obsidionem adeò arctam longamque neutiquam mirandum videtur, si pauca Antiquitatis monumenta supersint, eidem cladi pariter obnoxia. Marmora quædam vidi characteribus insignita, sed ea aut deorsum fracta, & excisis literis deformata, aut si in parietibus ædium integra manerent, inversa. In cœmeterio quodam *Græcorum* Hexastichon hoc saxo sepulchrali incisum reperi :

ANΘΩΤΗΝ

ΞΑΝΘΙΠΠΗΝ ἈΚΥΛΑ ΜΝΗΜΗ ΒΙΟΤ ΠΑΡΕΔΩΚΕ

Υ

ΒΩΜΩ ΤΕΙΜΗΣΑΣ ΣΕΜΝΟΤΑΤΗΝ ΑΛΟΧΟΝ
ΠΑΘΕΝΟΝ ΗΣ ΑΠΕΛΥΣΕ ΜΙΤΡΗΝ, ΗΣ ΩΡΙΟΝ ΑΝΘΟΣ
ΕΣΧΕΝ ΕΝ ΗΜΙΤΕΛΕΙ ΠΑΥΣΑΜΕΝΟΝ ΘΑΛΑΜΩΙ
ΤΡΕΙΣ ΓΑΡ ΕΠΕΙΚΟΣΙΟΥΣ ΤΕΛΕΩΣΕ ΒΙΩΝ ΕΝΙΑΥΤΟΥΣ
ΚΑΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥΣ ΔΕ ΘΑΝΕΝ ΤΟΥΤΟ ΛΙΠΟΥΣΑ ΦΑΟΣ

Nobis maximè displicuit hæc rude-
ra intueri, sed in barbariem *Turci-*
cam planè excandescebamus, dum ad
Sancti *Johannis* Ecclesiam ad Euron-
otum urbis, olim, uti amplitudo ipsius
pœnè demonstrat, Cathedralem, jam
Sterliquinium factam nos converti-
mus: in quam purgamenta conjiciunt
impuri *Turcæ*. Ad Austrû fluit amnis,
à monte ortus. Colliculi vineis, quas
colunt *Græci*, confiti sunt, sed à vino
conficiêdo, Autumno proximè elapso,
abstinuerunt, Edicto Imperatoris, quo
vetitum erat, territi, ut, prout mihi
narravit *Græcus Papas* i. Sacerdos,
ad Sacros *Eucharistiæ* usus vix ipsis
suppeteret. Nescio an dicerè cum po-
steris eorum, qui in defendendâ *Chri-*
stianâ Religione mortem adeò forti-
ter

tèr oppetiêre, ideò melius actum esse: hi enim quatuor hic Ecclesias, quæ *ἁγία*, seu *Sanctissima Virginis*, *S. Georgii*, magnæ apud *Christianos Orientales* famæ, *S. Theodori*, & *S. Taxiarchæ* nominibus insigniuntur, habent, unde eorum numerum neque parvum neque contemnendum esse quis facilè censeat.

Duodecimo, post tres horas, amnem *Cogamum* pleno aquarum decursu, angusto licet in canali, à *Tmolo* labentem trajecimus: deinde montem illum relicta planitie ascendimus, viâ quidem præcipiti & faveâ: densis pinorum & abietum sylvis utrumque latus & jugum obtegentibus. E quibus egressi, in radice oppositæ partis apud viculum *Kosb Tenige kui* dictum pernoctavimus, duodecim horarum itinere fessi.

Decimo tertio die. Ferè ad quingentos abhinc passus ad sinistram extant ingentia saxa aggeratim congesta, urbis antiquæ, forsan *Tripoleos*,
quam

quam non longè ab *Hierapoli* esse memorant veteres Scriptores, rudera: prope quam tortuosus ille *Meander* decurrit, quem, non sine difficultate, vadis tandem repertis, trajecimus. Spatio deinde quatuor horarum attigimus *Hierapolin*.

Hierapolis, hodiè à *Turcis Pambuk Kulasi*, i. e. *gossipina turris* dicta, ob rupium clivos, qui à longè instar gossipii candicant, urbs majoris *Phrygiae*, sub excelsio monte ad *Septentrionem* conditur, *Laodiceæ* ad *Austrum* ex adverso opposita, planitie quinque circitè mille passus latâ intercedente, quam interluit *Lycus*, *Laodiceam* tamen propiùs attingens: Situ, ut videtur, perquam incommodo, ac ob nimium Solis calorem, cui tota patet, infesto. Sed hoc quicquid est incommodi abundè pensatum est *aquis calidis*, quibus suam debet magnificentiam *Hierapolis*, & quarum gratiâ tantam celebritatem olim adepta est. Balneum illud unde scaturiunt,
marmore

marmore candido stratum est, in quod columnæ, quæ id olim circumambiebant, conjiciuntur. Aquæ autem continuo fluxu quosdam canaliculos sibi excavavêre, quibus supergressæ, albicantis terræ superficiem in tophum maximè friabilem convertunt. Jam penitus everfa est, incolisque destituta, cujus tamen ruinæ illam magnificentiam & gloriam præ se adhuc ferunt, ut, dum eas circumspicerem, nescio an mentem meam major invaserit horror an admiratio. Lugebam quoque huius admirandæ urbis verè flebilem & miserandam sortem, tot templa intercidisse mihi doluit, quorum parietinæ adhuc durant, ubiq; erant altaria, fornices, & columnæ, pristinum splendorem & gloriam retinentes, palatiorum aliarumque insignissimarum ædium appendices, ut inter præcipuas non solius *Orientis*, sed totius mundi urbes, recenseretur, dum staret, mereretur. Nomen verò *Sacræ Urbis* fortè ipsi impositum erat, tum

ob numerum fanorum, quibus, magnis
expensis & longè majori curâ & arte
exstructis, olim superbiebat, tum ob
aquas, quibus vim salutarem & medi-
cinalem inesse crediderunt. Quâ de
causâ *Apollinem* hic olim præcipuè
cultum fuisse vero quam maximè pro-
ximum est. In *Amphitheatro*, cujus
ambitus amplissimus est, nec minoris
profunditatis, (numeravi enim illic
gradus saxeos ultra quadraginta) in-
ter descendendum in quoddam poli-
tissimi marmoris fragmentum affabrè
elaboratum, olim, ni fallor, portæ
ornamentum, incidi, cui inscriptum
erat, ΑΠΟΛΛΩΝΙ ΑΡΧΗΓ. Ex Sepulchris
quædam adhuc supersunt, planè *Mau-
solea*, integra quidem & illæsa, quasi
mortuis parcendum esse inter tor-
clades, quas urbs passa est, lex natura-
lis vel efferis hostibus jusserit, eo-
rumque monumenta demoliri planè
sacrilegum esse videretur. Horum ali-
quibus superincumbunt saxa ingentia
in cubos efformata, alia instar sug-
grundiorum

grundiorum ab utraque parte pro-
pendentia. Inscriptionibus prope-
modum omnia insignita erant, quarum
aliquæ tot lineis, iisque valde in lon-
gum protensis, constant, ut non Epi-
taphium, sed historiolum continere
videantur. Sed hic, ubi etiam sub Dio
pernoctare vellem, non licuit morari:
nobis enim relatum erat, famosum la-
tronem, *Inge Morad* dictum, cum viginti
duobus sicariis, quibus præfuit, illuc
nuperrimè præteriisse, & propè ad-
huc morari. Ideò ne curiositati vitam
postposuisse videremur, *Hierapolin*
mœsti reliquimus. Dum verò monu-
menta aspicio, hæc tres inscriptio-
nes, utpote breves, properante cala-
mo exscribo.

Ο ΒΩΜΟΣ ΚΑΙ ΑΙ ΣΩΡΟΙ
ΑΙΑ. ΠΑΙΤΟΥ ΑΥΡΕΛΙΑΝΟΥ

ΤΟΥΤΟ ΤΟ ΗΡΩΝ

ΣΤΕΦΑΝΟ .

ΕΡΓΑΣΙΑ

ΤΩΝ ΒΑΦΕΩΝ.

N 2

ΦΛΑΟΥΙΟΣ

ΦΛΑΟΥΙΟΣ ΖΕΥΞΙΣ ΕΡΓΑΣΤΗΣ
 ΠΛΕΥΣΑΣ ΥΠΕΡ ΜΑΛΕΟΝ ΕΙΣ Ι
 ΤΑΛΙΑΝ ΠΛΟΑΣ ΕΒΔΟΜΗΚΟΝΤΑ
 ΔΥΟ ΚΑΤΕΣΚΕΥΑΣΕΝ ΤΟ ΜΝΗΜΕΙ
 ΟΝ ΕΑΥΤΩ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΤΕΚΝΟΙΣ ΦΛΑ
 ΟΥΙΩ ΘΕΟΔΩΡΩ ΚΑΙ ΦΛΑΟΥΙΩ
 ΘΕΥΔΑΚΑΙΩ ΑΝ ΕΚΕΙΝΟΙ
 ΣΥΝΧΩΡΗΣΩΣΙΝ.

Tribus post horis trajecto *Lycø* & superato quodam monte, in planitie amygdalis & ficibus rectâ viculum ignobilem, quem ante sesquihoram reliquerant scelestissimi latrones, attigimus. Hic nobis erat manendum, cum *Colossas*, licet non nisi quatuor mille passus distitas, petere vix esset tutum.

Decimo quarto die, *Colossas*, à *Turcis Chonos* dictas, in clivo montis scansu per quam difficilis fitas ingredimur, sed tantummodo ad exeundum. Hic enim ab iisdem latronibus quam maximè periclitabamur, nec minus à civibus, qui atroci in *Christianos Occidentales*

dentales odio flagrabant : apud quos
reperiuntur pauci è gente Græcorum,
qui inter tot opprobria , ac calamita-
tes, quibus obnoxii sunt, adhuc fidem
Christianam profitentur : nulla apud
ipsum est Ecclesia, nullus Sacerdos, qui
Liturgica prælegat, & Sacramentum
Eucharistiæ celebret. Græcæ linguæ
penitus obliti miserrimi *Colossenses*,
Turcicè in familiari Sermone loquun-
tur. Inter eundem nobis occurrebat
tercentum Equitum *Turcicorum* tur-
ma, quorum ductor erat *Vaivoda* seu
Præfectus *Dinghilsleia*; (*Dinghilsleia*
oppidū est nitidum & amplum quater
mille passus à *Laodiceâ* distitum.) Hi
ficarios, qui totam hanc provinciam
suis deprædationibus infestârunt, in-
sequebantur. Tandem spatio ferè
septem horarum *Laodiceam*, quam *Co-*
lossæ. ad Occidentem habent, perveni-
mus, prope cujus ruinas ad *Boream* in
pago, cui nomen est *Congeleh*, hospi-
tabamur.

Laodicea, hodie à *Turcis* dicta *Eski*

Hissar i. *vetus Castrum*, urbs *Lydiae*, super sex septemve colles posita est, qui circulum, cujus perimenter ingens terræ spatium occupat, quasi conficere videntur: Ad mille quingentos passus versus *Boream* & *Boreapeliotem* dilabitur *Lycus*, latera verò urbis alluunt duo fluentia, *Asopus* & *Caper*, alterum ad *Occidentem*, ad *Euronotum* alterum, quæ in *Lycum* cadunt, uti *Lycus* in *Mæandrum*. A nemine jam habitatur, nisi quod hîc noctu lupi, vulpes, & *Alopecidæ*, quas *Jackal* nominant, prædam investigatum eant. Quam misera & deserta jacet *Laodicea*, quæ tot palatiis olim tumebat! Sola enim hodiè supersunt rudera, quæ tamen eam testantur celeberrimæ urbis nomen meruisse. E quatuor *Theatris* magnitudinem & gloriam ipsius colligere licet, quorum duo sunt admiranda, alterum, cujus aditus est ab Euroaquilone, hominum supra triginta millia capax, ad cuius aream quinquaginta gradibus descenditur, alterum viginti duos

duos gradus, qui adhuc integri manent, habet, tercentum & quadraginta passus longum: in cujus extremo aditui opposito specus est, in quo feræ asservabantur, pulchro fornice ornatus, cui inerat hæc Epigraphe:

...ΤΩΙ ΚΑΙΣΑΡΙ ΣΕΒΑΣΤΩΙ ΟΥΕΣΠΑΣΙΑΝΩΙ ΥΠΑ
ΤΩ ΤΟ Ζ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟ...

...ΟΥ ΥΙΩΙ ΚΑΙ ΤΩ ΔΗΜΩΙ ΝΕΙΚΟΣΤΡΑΤΟΣ
ΑΥΚΙΟΥ ΤΟΥ ΝΕΙΚΟΣΤΡΑΤΟΥ ΤΟΥ Ι...

...ΛΙΘΟΝ ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ ΑΝΕΘΗΚΕΝ ΤΑ ΠΡΟΣ
ΛΕΙΨΑΝΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ ΤΕΛΕΙΩΣΑΝΤΟΣ
ΝΕΙΚΟΣΤΡΑΤΟΥ

.....ΙΕΡΟΝΟΜΟΥ ΑΥΤΟΥ ΚΑΘΙΕΡΩΣΑΝΤΟΣ
...ΤΟΥ ΤΡΑΙΑΝΟΥ ΤΟΥ ΑΝΘΥΠΑΤΟΥ.

Ad *Euronotum* rudera propugnaculi & aquæductûs, cujus canalis in faxis solidissimis cæditur & excavatur, vidimus, ut & columnarum bases, quæ duplici serie ab *Euro-austro* ad *Boreazephyrum*, & ab *Euroaquilone* ad
Noto-

Notoxephyrum extendebantur, quas porticum sive ambulacrum olim constituisse plusquam verisimile est. Amplissimæ Ecclesiæ muri nobis demonstrarunt, veteres Christianos nullis sumptibus in fabricandis ædibus religioso cultui dicatis pepercisse, prope quam exstant tres pulcherrimi fornice. Epistylis columnæ hos versus incisos reperi:

ΙΑΨ

ΔΟΚΤΙΚΙΟΥ ΜΟΡΦΗΣ : ΝΕΧΩ ΤΥΠΟΝ ΕΙΚΟΝΑ ΔΑΥΤΕ
ΘΕΣΠΕΣΙΝΣ ΑΡΕΤΗΣ ΦΟΡΕΙ ΣΤΟΜΑΦΩΤΟΣ ΕΚΑΣΤΟΥ
ΤΙΣ ΤΟ ΔΕ ΚΑΛΟΝ ΑΓΑΛΜΑ ΤΙΝΟΣ ΧΑΡΙΝ Η ΤΙΝΙ ΦΩΤΩΝ
Η ΠΟΛΙΣ ΑΝΤΑΓΑΘΩΝ ΔΟΚΤΙΚΙΩ ΜΕΓΑΛΩ.

Decimo sexto die, Post Solis occasum, illucescente Lunâ, *Laodiceam* reliquimus: mediâ nocte aërem crasso fumo obfuscatum non sine stupore vidimus, quasi sylvæ conflagrassent: sed ecce! dum ad pedem collis è latere montis altissimi descendimus, fons ebulliens aquas ferventissimas, prout digito in eas immisso expertus sum, evomuit,

evomuit; tanto autem cum æstu, ac si ingens ignis iis supponeretur. Hinc ferè ad quingentos passus *Mæandrum* iterum trajecimus, ponte ligneo ipsi superimposito, in *regionem Eumene-ticam* & campos *Bargylleticos* transeuntes. Hic non sine summâ delectatione varios *Mæandri* flexus, obliquosque cursus observavimus, ripis ejus ferè decem horis insistentes. Tandem oppidum *Nozli*, ubi pernoctandum erat, pervenimus, itinere ferè septendecim horarum pænè confecti.

Decimò octavo. Novem abhinc miliaribus vicum *Teke-kui* pertransimus; à quo ferè ad ducentos passus, & à *Mæandro* octingentos à dextrâ distant *Tralles*, hodiè à *Turcis Sultan Hissar* i. *Imperatoris Castrum* nuncupatæ, olim urbs celebris, & in primò *Christianismi* ævò Episcopi sedes, ad cujus cives, uti ad *Magnesianos*, Epistolam scripsit pientissimus ille Martyr S. *Ignatius Antiochenus*. Ingentia rudera in colle quodam jacent ad *Boream*, inter quem

& oppositum montem intercedit pulcherrima planities: longo tractu erant alia Ecclesiarum, aquæductûs, propugnaculi rudera, quibus lustrandis non licuit immorari. Ex quo enim *Hierapoli* discefferamus, fuga erat potius quam iter. Tandem post octo horas *Guzel Hisar* pervenimus.

Guzel Hisar nomen suum i. *Pulchrum Castrum* meretur, (quo nomine plura loca cohonestare *Turcis* libet) utpote oppidum *Moscheis* ornatum, & muris portisque munitum, splendorem vero maximum ab antiquis ædibus & columnis mutuatur. Mihi videtur esse *Magnesia* ad *Mæandrum*, (quo epitheto ab alterâ *Magnesia*, quam ad *Sipylum* esse supra memoravi, discriminatur,) à *Trallibus* sexdecim milliariibus distita. Hinc stamina ex gossypio neta *Smyrnam* deferuntur. Iter hoc die ferè ad occidentem direximus, quibusdam fluentis in *Mæandrum* cadentibus subinde trajectis.

Decimo nono, Hinc ad *Gherme-anle*
sex

sex horarum iter erat ferè versus *Boreazephyrum*.

Vicesimo, paulo ad *Boream* declinavimus, usque dum de jugo montis, unde insulam *Samum* ad *Boreazephyrum* conspexeramus descenderetur versus *Ephesum*, ad cujus radicem amplius erigitur æquæductus (cui respondet alter *Ephesinus* ad orientem) magnificentia priorum seculorum insignæ, quem tres fornices infra, supra vero quinque sustinent. Paulo ab urbe distat, quam post iter diurnum octo horarum ingrediebamur.

Ephesus, à *Turcis Aiasalik* dicta, olim *Lydianæ Asiæ* metropolis, & *Romani Proconsulis* sedes, utpote omnium civitatum, quæ ejus ditioni subjacebant, longè præcipua, florentibus ac prosperis *Græcorum & Romanorum* rebus non tam celebris, quàm hodiè infœlix & miseranda est; planè sordet, casulis & gurgustiiis deformata, non civitas, sed vicus, licet ob rudera venerabilis.

Caystro ad *Boream* irrigua, à *Smyrna*

quadraginta sex miliaribus versus *Notapeliotem* distat, in extremâ planitie, quæ myricis adeò in altum ex-
crescentibus luxuriatur, ut hominem
equo vestum facile abscondant, ad
radices duorum montium, sita est, quos
disjungit planities ferè tercentum
passuum: horum alter ad *Notapeliotem*
modicum excurrit, alter ad *Austrum*
longiùs exporrigitur, in cuius jugo
longo tractu supersunt reliquæ muri,
qui urbi, ne oppugnaretur illac, viam
præclusit, quibusdam cryptis lon-
go ordine in ejus acclivitate effossis:
sub hoc monte præcipuas urbis re-
giones sitas esse ex ruderibus liquet,
licet in latere alterius non defuisse
ædes magnificas ex muris & fornici-
bus inibi prostantibus testatissimum
sit. Columnas marmoreas disjectas
et submotas offendimus, alias albi co-
loris, mixti alias. Hæ autem erant
prope templum *Diana*, (cujus funda-
mentis Ecclesiam Christianos inædi-
ficasse verisimile videtur) quarum di-
ameter

ameter erat septem circitèr pedum, longitudo quadraginta, Epistylia, quæ propè aderant fortè undecim pedes in quadrum extensa sunt, & quatuor crassa, quibus bases erant planè analogæ. Templū hoc versus *Japygia* situm est, cujus aditum esse ab *Euroaquilone* è situ portæ pulcherrimæ inducør ut credam. Hisce visis, placuit ad ima descendere, quæ enim subtus latent admiranda esse fama erat: ideò cereis accensis, & glomere lini muro alligato, cujus ope exitum ex hisce locis subterraneis, quæ non incongruè *Labyrinthum* appellitant, invenimus, flexu, qui à dextra est, descendimus: inde angustum aditum perreptantes, rectā progredimur, ab utroque latere erant cameræ, ad alias ducentes, arcuatim structæ, & aliæ porticus, quas permeare nobis non licuit, nisi genibus flexis, & corpore in terram pane strato. Cryptæ hæ tantā cum arte, ac tanto cum labore exstructæ, superbi ædificii, quod sustinent, fundamentis

inserviebant, nec ad alios usus à conditoribus designatæ esse videntur, cum recondendis annonis sint prorsus ineptæ & inutiles, tum ob angustiam ambulatorum & camerarum, tum ob crassissimum ac uvidum aërem, quo quicquid inibi reservatum fuerit, facile ac cito putresceret. Inde etiam teterrimi & noxii vapores exhalant, à quibus metuebamus, totum corpus sudore perfusi, ideò post quadrantis horæ moram ex his tenebricosis regionibus exiimus, quo puriori aëre & alma luce frueremur.

Hinc ad *Notozephyrum* in vertice saxosi montis adhuc visuntur muri cujusdam propugnaculi, cui objacet promontorium *Trogyllium* & mare ad *Notozephyrum*: *Sanctum Paulum* inibi detentum fuisse vulgo creditum est, inde carceris *Sancti Pauli* nomen habet; mihi videtur tum ex situ, tum ex angustia, (non enim ultra decem passus quadratos continet) speculam fuisse, hunc in finem exstructam, quo melius

navium, quæ maris, unde quinque mille passus distat, oram legerunt ac quasi prætervolarunt, prospectus haberetur. Hinc quoque ad *Boreazephyrum* despeximus in admirandos flexus & obliques *Caystri*, qui in se magis reverti videtur, quam *Meander*.

Non procul à *Dianæ* templo versus Boreapeliotem humi jacet amplum lavacrum, è lapide *Porphyretico* efformatum, cujus interior circulus ab extremo ad extremum sex circiter pedes continet; Hoc D. *Joannem* olim usum fuisse quidam asserunt, eadem incerta traditione confisi, quatuor adhuc columnis restantibus, quibus id instituisse volunt. At parum credibile est *Christianos* sub *Domitiano* & *Trajano*, quo tempore tot gravia passi sunt, opibus & dignitatibus exuti, & quo mysteria & ritus Religionis clam in cryptis fiebant & celebrabantur, de tantâ magnificentiâ meditari & consulere.

Cum populus *Orientis*, æque ac plebs
Romana,

Romana, spectaculorum amore insaniret, *Amphitheatra*, quæ in quavis insigniori civitate ferè prostant, in hoc amplissimo totius *Asiae* conventu deesse nemo suspicabitur. Duo autem sunt, alterum sub monte *Australi*, alterum ad *Occidentem*, prope quod adhuc eminet porta magnifica. Illic duobus in locis inscriptum erat

ACCENSORENSI ET ASIAE.

Ab *Amphitheatris* ad *Ecclesiarum* ruderam me converto: sed quam triste, quam horridum spectaculum! Eheu! in *orientis* *Asiae* qualem subiit mutationem! Quam solitaria, quam nuda, quæ olim tot millia civium, tot millia Christianorum numeravit! Quam splendida & magnifica Tempora essent, ostendit unicum illud, quod hodie restat, Divi *Joannis* memoriæ consecrarum, ad Septentrionem, jam *Turcarum Moschea*, septuaginta passus longum, latum viginti, cuius duos *Tholos* sustinent

sustinent quatuor insignes columnæ
ex *Porphyrice* factæ.

Hinc ad *Boream*, ad portam, per
quam ad *novum Castrum* eunt, statuar
minoris formæ curiosâ & artifice ma-
nu incisæ prominent, quosdam vi rap-
tos oculis quasi exhibentes: quid in-
nuant hæ figuræ, mihi saltem incer-
tum est, & piget in proferendâ conje-
cturâ ineptire. Sed de *Epheso* hætenus.

Vicesimo primo: Ad mille passus ab
urbe pons saxeus *Caystro* supersterni-
tur, quo trajecto, non longè post adi-
tum verè admirandum ingredimur;
qui sit in cassâ rupe altâ & solidissimâ.
Paludes, quæ viam stratam ad *Ephe-
sum* ducentem ab utroque latere, tem-
pore hiemali, infestant, impedimento
fortasse sint, quo minus illac, vel sal-
tem non sine difficultate, eatur: sed
rupis effodiendæ non eadem videtur
ocasio, non idem prætextus, cum lo-
cus hic præ situ acclivi vix ab aquis
pati possit: ideò mihi verisimilius vi-
detur, hoc opus ex levi cujusdam

Principis aut *Præfetti* motu attentatum & effectum esse, ut homines, ne quid novi molirentur, distinerent, vel saltem ut ostendant humanâ arte & industriâ difficillima quæque effici posse. Post, scandebamus, viâ saxeâ & perquam difficili, *Alymanam*, montis *Mimantis*, qui ad promontorium *Corineum*, hodiè à *Turcis Kara borun* i. *nigri nasi* Promontorium dictum, excurrit, appendicem, oleastris testam, quam duarum horarum spatio superavimus. Deinde trajecto amne *Haleso* apud *Colophonem* in mare *Ægeum* illabente, venimus ad oppidum nitidum *Giamobashi* dictum, in ampla planitie situm, *Moscheis* & multiplici cupressorum serie ornatum, inde ad viculum *Karagic kui* divertimur, & die sequenti *Smyrnam* repetimus.

E Septenario Ecclesiarum numero sola restat *Smyrna*, cujus descriptionem paucis expediam.

Smyrna, hodie à *Turcis Esmîr* dicta, in extremo recessu finûs, qui ab utrisque

que lateribus præaltis montibus cinctus, ab *Occidente Orientem* versus decem circiter leucis exporrigitur, sita, amne *Melete* ad Septentrionem irrigatur.

Adhuc eminet & celebris est, non ob splendorem & pompam ædium, (diu enim est, ex quo hæc igni, ferro & terræ motibus conciderint) sed ob copiam civium, opes & commercia. In latere montis & magis ad Austrum urbem olim stetisse, è fundamentis, quæ inter effodiendum detegunt, aliisque ruderibus certissimè liquet, licet mari jam magis appropinquat. In jugo montis adhuc vetus arx manet, non nisi duobus tribusve tormentis, quæ appetente novâ *Lunâ Birami*, aut quo tempore cum classe triremium portum ingreditur *Capitaneus Bassa*, copiarum navalium Præfectus, explodi solent, munita: prope cujus portam, quæ sinui rectâ objacet, extat caput marmoreum, cujus nasus à *Turcis* præ odio ac furioso zelo, quo

P 2 adversus

adversus istiusmodi figuras ardent, abscessus est. Nescio an memorare debeam cisternam illic subtus humum effossam, columnisque suffultam, cujus pavementum gypso obtegitur: opus sanè antiquum, cuiusmodi aliud annonarium, sed longè illustrius, suisque partibus maxime compositum, in insulâ *Clazomenia* vidi, centum sexaginta passus longum, latum centum triginta novem, quintuplici columnarum serie ornatum, quarum unaquæq; viginti quatuor columnas continet, interstitio æquali septem passuum inter ipsas servato. Ad latera alterius portæ arcis, quæ ad *Orientem* est, adhuc videntur duæ aquilæ, *Romanorum* insignia, largiusculè & bellè quidem delineatæ. Hinc inter descendendum, amplum Amphitheatrum ad *Notapeliotem*, quo Sanctus *Polycarpus* martyrio coronatus erat, intravimus, gradibus faxeis à *Turcis* ad ornandas ædes illinc sublatis. In cujus lateribus duæ cavernæ, quibus claudébantur Leones, sibi

sibi invicem opponuntur.

Sepulchrum *Sancti Polycarpi*, quod in latere montis versus *Euro-austum* adhuc conservatur, Græci die festo ipsius memorie consecrato, pro more, qui apud ipsos obtinet, solennitèr invisunt: situm est in quadam ædiculâ, Ecclesie fortè sacello, alii, per quam illuc transeundum est, contiguâ.

In hac exteriori, marmori, in foculo jam posito, hæc Epigraphe incisa est

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙ
ΑΔΡΙΑΝΩΙ
ΟΛΥΜΠΙΩΝΤΗΡΙ
ΚΑΙ ΚΤΙΣΤΗΙ

In hoc monumento instaurando, si ab impressionibus aëriis, si à *Turcis*, si à *Christianis Occidentalibus*, qui fragmenta marmoris quasi tot reliquias exinde tollunt, lædatur temereturque, laudabilis illorum collocatur opera, ollâ fictili quoque illic appositâ, in
P 3 quam

quam quisque ferè vel ex curiositate, vel præ veneratione, quâ erga *τὸν Μάγαν Ἀναΐπνεγ*, pro Christo invictâ animi præsentia mori sustinentem, fertur, illic ductus, pauculos aspros conjicit, ut in omne ævum perennet. Propè exstat fornicum longo ordine positorum series ingentibus saxis humi jacentibus: uti etiam saxeum quoddam ædificium, quod judicatorium fuisse videtur, tria conclavia habens eidem solo insistentia, quorum medium duodecim ferè ab omni latere passuum est. Frontispicium ipsius olim ornârunt quatuor columnæ, quarum solæ bases manent. Nuper in regione urbis, quæ ad *Euroaquilonem* est, dum terram aggestam effodiendo sustulêre, ecce, apparent grandium saxorum cæsorum series, aliæ aliis instar tot graduum supereminentes, fani fortasse hic olim, grassante Ethnicismo, extructæ appendices. In mœnibus urbis incisionem in quovis ferè saxo literæ V figuram plerumque exhibentem videre est, quâ
ad

ad *Vespasianum* Imperatorem, de *Smyrnaeis* optimè meritum, allusum esse aliqui coniectantur, sed cum figura illa non sibi semper constet, restât lineâ ipsi in aliquibus additâ instar r Græcorum, dicendum videtur, illam à Latomis & Architectis factam esse, quo melius saxa cohærent. Ad mille ab urbe passus exstant parietinæ cujusdam Ecclesiæ, quam *Franci Jani Templum* communiter nuncupant; fortè D. *Johanni* olim dedicabatur, cujus Apostoli nomen & memoriam præ cæteris *Asia minor* celebrat colitque; inde alterius nominis & erroris origo petenda videtur.

Turcæ hic tredecim numerant *Moschaes*, *Judæi* suas hic habent Synagogas: inter hos *Christiani* nominis hostes viget quoque religio *Christiana*, adhuc enim dignitatem Metropoleos retinet *Smyrna*, licet solæ duæ *Græcorum* Ecclesiæ illic hodiè sint, quarum altera *Sancto Georgio* dedicatur, *Sancto Photino* altera. *Armeni* unicam habent

bent Ecclesiam, in cujus Cœmeterio
hæcæ insequentes inscriptiones re-
peri.

ΟΙ ΘΕΙΟΤΑΤΟΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΕΣ ΣΕΟΥΗΡΟΣ ΚΑΙ
ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ΣΜΥΡΝΑΙΟΙΣ
ΕΙ ΚΛΑΥΔΙΟΣ ΡΟΥΦΙΝΟΣ Ο ΠΟΛΕΙΤΗΣ ΥΜΩΝ
Ο ΔΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΑΙΡΕΣΙΝ
Η ΣΥΝΕΣΤΙΝ ΕΠΙ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΝ ΕΝ ΛΟΓΟΙΣ
ΣΥΝΕΧΗ ΒΙΟΝ ΤΗΝ
ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΗΝ ΤΟΙΣ ΣΟΦΙΣΤΑΙΣ ΚΑΤΑ ΤΑΣ
ΘΕΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ
ΗΜΩΝ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΑΤΕΛΕΙΑΝ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙ-
ΩΝ ΚΑΡΠΟΥΜΕΝΟΣ
ΥΜΩΝ ΑΥΤΟΝ ΕΚΟΥΣΙΩ ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΟΚΑΛΟΥ-
ΜΕΝΩΝ ΥΦΕΣΤΗ ΤΗΝ
ΣΤΡΑΤΗΓΙΑΝ ΚΑΤΑ ΤΟ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΠΑΤΡΙΔΑ ΦΙΛ-
ΤΡΟΝ ΤΗΝ ΓΟΥΝ ΕΙΣ ΤΑ
ΑΛΛΑ ΜΕΝΕΙΝ ΑΠΡΑΓΜΟΣΥΝΗΝ ΑΚΕΙΝΗΤΟΝ
ΑΥΤΩ ΔΙΚΑΙΟΤΑΤΟΝ
ΕΣΤΙΝ ΟΥ ΓΑΡ ΛΕΙΟΝ ΤΩ ΑΝΔΡΙ ΜΗΝ ΕΙΣΥΜΑΣ
ΦΙΛΟΤΕΙΜΙΑΝ ΓΕΝΕ-
ΣΘΑΙ ΖΗΜΙΑΝ ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΤΑΥΤΗΝ ΥΜΩΝ
ΑΙΤΟΥΝΤΩΝ ΥΠΕΡ
ΑΥΤΟΥ ΤΗΝ ΧΑΡΙΝ. ΕΥΤΥΧΕΙΤΕ.
ΕΠΡΕΣΒΕΥΕΝ ΑΥΤ. ΑΝΤΩΝΕΙΝΟΣ ΚΑΙ ΑΔΙΔΟΣ
ΣΠΗΡΑΤΟΣ.

ΧΑΡΙ-

Ecclesiarum notitia. 169

ΧΑΡΙΤΙΝΕΡΜΙΠΗΘΟΥ ΤΟΥ
ΕΠΙΤΥΓΧΑΝΟΝΤΟΣ ΤΟΜΝΗ
ΜΕΙΟΝ ΕΑΥΤΗ ΚΑΙ ΤΟΙΣ ΕΝ
ΤΗ ΔΙΑΘΗΚΗ,

ΤΟΜΝΗ ΜΕΙΟΝ ΕΣΤΙΝ ΙΚΙΟΥ ΙΚΙΟΥ ΤΟΥ
ΕΥΗΜΕΡΟΥ ΙΕΡΟΥ ΣΜΥΡΝΑΙΩΝ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΗΣ
ΚΥΡΟΥ ΤΟΥ ΕΡΜΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΓΕΓΟΝΤΙΑΝ
ΕΚΧΩΡΗΣΙΝ ΤΗΣ ΕΠΙΓΡΑΦΗΣ ΑΝΤΙΓΡΑΦΟΝ ΑΠΟ
ΤΕΘΗΣΕΤΑΙ ΕΙ ΤΟ ΑΡΧΕΙΟΝ.

ΤΑΤΙΑΣ ΗΡΩ ΘΕΜΙΔΟΣ ΜΑΓΝΗΤΙΣ ΑΠΟ ΣΙΝΥ
ΛΟΥ ΖΩΣΑ ΚΑΙ
ΤΩ ΥΙΩ ΚΑΤΟΙΚΟΜΕΝΩ ΔΥΣΑΝΙΑ ΔΥΣΑ ΚΑΙ ΤΩ
ΠΑΤΡΙ ΔΥΣ.

Hac qualicunque notitiâ satis com-
pertum habebis, Vir Clarissime, quali
statu hodie sint hæ quondam celeberrimæ *Ecclesiæ*, quas *Apostoli* condidêre,
in quibus, tot Sanctissimis Martyribus,
tot myriadibus *Christianorum* olim
fœtis, *religio Christiana* de odio, de
tyrannide, de vefaniâ barbarorum
hostium, qui præ amore ac zelo Ido-
latriæ

latriæ eam igni & ferro penitus exterminatum iverint, triumphabat, quas demum, cum *Imperatores* se legi & disciplinæ *Christianæ* submitterent, & *crux*, non amplius ferale mortis instrumentum, tanquam insigne & summum ornamentum Coronis superponeretur, æternas fore aliquis crederet; quam nihil ipsis præter rudera superfit, quæ eas olim fuisse testantur, quanta barbaries & inscitia *Asiam* minorem obruant, quam vili habita sit illic *Christianismi* professio, & quam somnia & deliria impurissimi & vilissimi impostoris vigeant. Non Te in deplorandis rerum vicissitudinibus amplius morabor, nec mihi animus est *Græcis* luxuriam & stupiditatem exprobrare, hæc enim vulgarium animorum sunt: Ad altiora contemplandum me invitat Sacerdotale illud munus, quo, divinâ misericordiâ favente, licet indignissimus, fungor, (credo autem pietatem tuam & mentis, quâ polles, perspicacitatem me in hisce medi-

meditationibus anteveruisse) hasce
 dirissimas calamitates, hanc miserrima-
 mam *Græcorum* servitutem , harumque
Ecclesiarum demolitionem orbi huic
 nostro *Christiano* palam denunciare, ac
 si Angelus de cœlo horrendum & tri-
 ste illud nuncium ad terras detulisset,
 quid de ipso fieri possit, modo
 iisdem vestigiis insistat, eorumque
 exempla sequatur, ingenium & vires
 humanas adversus iram *Numinis* neu-
 tiquam valere posse, & denique totam
 ipsius securitatem non in exterioribus
 privilegiis, non in exercitibus (neque
 enim his utrisque à furore *Saraceno-
 rum & Turcarum* satis muniti erant
Christiani Orientales) sed in fide co-
 lendâ, in animorum consensu, & in
 innocentia & probitate morum re-
 ponendam esse. Vale Vir Præstantis-
 sime. E coll: D. *Mariæ Magdalene*
Oxon. octavo die *Aprilis*, Anno Christi
 M.DC.LXXII.

Index von den Jahren 1800 bis 1809
Alphabetisch nach dem Jahr
Hochachtungsvoll

1800	1. Jan. 1800
1801	2. Jan. 1801
1802	3. Jan. 1802
1803	4. Jan. 1803
1804	5. Jan. 1804
1805	6. Jan. 1805
1806	7. Jan. 1806
1807	8. Jan. 1807
1808	9. Jan. 1808
1809	10. Jan. 1809
1810	11. Jan. 1810
1811	12. Jan. 1811
1812	13. Jan. 1812
1813	14. Jan. 1813
1814	15. Jan. 1814
1815	16. Jan. 1815
1816	17. Jan. 1816
1817	18. Jan. 1817
1818	19. Jan. 1818
1819	20. Jan. 1819
1820	21. Jan. 1820
1821	22. Jan. 1821
1822	23. Jan. 1822
1823	24. Jan. 1823
1824	25. Jan. 1824
1825	26. Jan. 1825
1826	27. Jan. 1826
1827	28. Jan. 1827
1828	29. Jan. 1828
1829	30. Jan. 1829
1830	31. Jan. 1830

Index vocabulorum Turcicorum &
Arabicorum, quæ in hisce Epi-
stolis continentur.

آبدست	<i>Abdest</i>	p. 30.
ابو بكر	<i>Abu bekr</i>	11.
اخشام نمازي	<i>Achsham namazi</i>	28.
آبكش	<i>Abkesh</i>	58.
اجل كالمدي	<i>Egel gbelmedi</i>	74.
انان	<i>Ezân</i>	33.
استنبول افندي	<i>İstambol Ephendi</i>	77.
اسكي حصار	<i>Eski hisar</i>	150.
اعلي شهر	<i>Alai shahr, Potius, Urbs</i> <i>excelsa.</i>	139.
افندي	<i>Ephendi</i>	77.
اقامات	<i>Ikamat</i>	37.
اكندي نمازي	<i>Ikindi namazi</i>	28.
Q 3	<i>Alla</i>	

INDEX.

آف حصار	<i>Ak hisar</i>	121.
الله	<i>Allah</i>	
آقنجي	<i>Akingi</i>	92.
الله كريم	<i>Allah Karim</i>	75.
الله اكبر	<i>Allah Ekber</i>	39. 75
الله ويرة	<i>Allah Vere</i>	75.
اللهك امري	<i>Allahung Amri</i>	71.
امام	<i>Imam</i>	55.
انشاء الله	<i>Inshaallah</i>	74.
اوق ميدان	<i>Ok midân</i>	72.
اوجاق اغالر	<i>Ogiak Agaler</i>	84.
اورخان	<i>Ur-chan.</i>	
اويله نمازي	<i>Oile namazi</i>	28.
اودالر	<i>Odaler</i>	83.
برات كيجه	<i>Barat Kigeb</i>	49.
بايزيد	<i>Bayazid.</i>	
بره طكوز	<i>Bre domuz</i>	5.
بق خير	<i>Bokhair</i>	121.
	<i>Bis.</i>	

INDEX.

بِسْمِ اللّٰهِ	<i>Bismillah</i>	25.	39.
بیرام	<i>Biram</i>		35.
بی نمار	<i>Binamaz</i>		12.
بوز طاع	<i>Boz dag</i>		132.
پنبوک قلعه سی	<i>Pambuk kulasi</i>	144.	
تتمه	<i>Tetimme</i>		65.
تشهدی	<i>Teshahud</i>		38.
تسلیمات	<i>Teslimât</i>		38.
تکبیر	<i>Tekbir</i>		38.
تیمار سپاهیلر	<i>Timar Spahiler</i>	90.	
تہجید نمازی	<i>Temgid namazi</i>	29.	
تربہ	<i>Turbah</i>		58.
تربہ دار	<i>Turbehdâr</i>		59.
توغ	<i>Tug</i>		53.
جھون	<i>Gehud</i>		9.
چفوت	<i>Tchephut</i>		9.
جنوبلر	<i>Genubler</i>		31.
گیمہ گون	<i>Giumah Gun.</i>		28.
	<i>Gindi</i>		

INDEX

جندی	Gindi	93.
جزء خوارلر	Giuzhunler	58.
الحمد لله	AlHemdo lillah	39. 75.
حق	Hakka	39.
خان	Chan	78.
خراج	Haratch	120.
خطیب	Chatib	66.
دانشمند	Danishmend	64.
دعا قویلز	Doa kuiler	58.
دوشirme	Deushirmeh	81.
دین سر	Dînsîz	12.
رجب	Regeb	49.
رغایب	Regaib , reddi etiam potest, Fe-	
	stum rerum expetitarum.	
رکعت	Rekaat	32.
رافضة	Raphize	12.
رمضان	Ramazani	32.
زایملر	Zaimler	92.
	Sobhan	

INDEX

سبحان الله	<i>Sobhan Allah</i>	39.
سردار	<i>Serdar</i>	86.
سجدات	<i>Segiedat</i>	37.
سپاهی	<i>Spahi</i>	89.
سریجه	<i>Sarigiab</i>	93.
سپاهی اوغلانلری	<i>Spahi Oglanleri</i>	91.
سرای	<i>Serai</i>	
سنة	<i>Sunna</i>	55.
سنة داش	<i>Sunnedash</i>	35.
سوباشی	<i>Subashi</i>	80.
سلاح دار	<i>Selihdar</i>	91.
سوخته	<i>Suchta, Softa</i>	64.
سلیمان	<i>Soliman.</i>	
سلطان حصار	<i>Sultan hisar</i>	53.
شعبان	<i>Shaaban</i>	58.
شیخو	<i>Sheichler</i>	49.
طهارة	<i>Tabaret</i>	32.
صبح نمازی	<i>Sabah namazi</i>	28.
	<i>Salah</i>	

INDEX.

صلوة دمازي	<i>Salah namazi</i>	28.
صورة	<i>Surata</i>	34.
عثمان	<i>Othman</i>	
عشر آتش	<i>Essher Ash</i>	48.
علماء	<i>Vlemai</i>	65.
عجم اوغلان	<i>Agiamoglan</i>	92.
علي	<i>Ali</i>	11.
عمر	<i>Omar</i>	11.
غسل	<i>Gusul</i>	31.
فاتحة	<i>Phatiha.</i>	34.
فتوي	<i>Phetfa</i>	51.
فراش	<i>Pharash.</i>	58.
فرض	<i>Pherz</i>	35.
فردكيلر	<i>Phrenkiler</i>	4.
فقيه	<i>Phakih</i>	97.
قرل باش كور	<i>Kizel bash Gaour</i>	12.
قاضي	<i>Kadi.</i>	
قاضي لشكر اناطولي	<i>Kadi leskir Ana-</i> <i>doli</i>	

INDEX.

<i>doli</i> : dicitur etiam	53.
كادي عسكر <i>Kadi Eskir</i>	53.
كادي لسكر روم ايلي <i>Kadi leskir Rum</i>	53.
كاي <i>Kaim</i>	58.
كاي مقام <i>Kaimacam</i>	78.
قراة <i>Kerat</i>	57.
قدر نمازي <i>Kadar namazi</i>	50.
قران <i>Koran</i>	
قرا برون <i>Kara borun</i>	162.
قربان <i>Korban</i>	50.
قيزلر آغا <i>Kizler aga</i>	56.
قيز سراي <i>Kiz Serai</i>	118.
قاپي آغا <i>Kapi aga</i>	56.
قوناق <i>Konak</i>	108.
قندلجي <i>Kandilgi</i>	59.
قرق آغاج <i>Kirk Agatch</i>	121.
قهوة <i>Kahwe</i>	60.
	<i>Kuudat</i>

INDEX.

قعودان Kuudât	87.
قاهرة Kabira	88.
كافر Kaphir	12.
كمرباشي Kamarbasshi	65.
كورا Gaour	5.
كدي چفوت Ghiddi Tchephut	9.
كاروان سراي Karawan serai	
كتخدا بك Ketchoda (Kiahia) Bei	87.
كوزل حصار Guzel Hisar	109. 114.
محمد Mohammed.	
مدرسة Medrese	64.
منار Menar	33.
مدرس Modaris	64.
مردار Murdar	12.
معراج Miratch	49.
مراد Morad	
محضر Muhfir	66.
مقيد Mokaid	66.
Mesgid	

INDEX.

مسجد <i>Mesgid, Moschea</i>	
مسلمان <i>Musulman.</i>	
متفرقة <i>Mutaferraca</i>	92.
مفتي <i>Mufti</i>	30.
مولود <i>Mulud</i>	48.
موزن <i>Muezzin</i>	33.
مولي <i>Mulai</i>	54.
نايب <i>Naib</i>	65.
وزير <i>Vizir</i>	
ياتسي نامازي <i>Fatzi namazi</i>	28.
يكچيري <i>Jenitzeri</i>	81.
يكچيري اغا <i>Jenitzeri Aga</i>	86.
جلدرم <i>Filderim</i>	140.

Monendus est Lector, vulgarem pronunciationem à scripturâ, quam in hoc indiculo expressi, aliquantulum differre.

Formula verborum, quâ utuntur
Sacerdotes & ipsorum Ministri, popu-
lum ad Preces celebrandas convo-
cantes. v. pag. 34.

الله اكبر الله اكبر اشهد ان لا اله الا الله
اشهد ان لا اله الا الله اشهد ان محمد
الرسول الله اشهد ان محمد الرسول الله
حي على صلوة حي على الفلاح الله اكبر
الله اكبر لا اله الا الله

FINIS.

ERRATA.

P 2. plateis p. 7. Sardibus p. 17. l. 22. detisum. p.
20. l. 18. vetus odium p. 28. l. 3. possi, solis, inferre, ad
occasum solis, p. 39. Bobovio p. 112. l. 15. dele, à p. 113.
l. 15. fortè reponi debet, ΝΕΡΟΥΑΣ. p. 137. l. 4. EN-
ΔΟΞΟΤ p. 168. l. 20. THN. Cetera levioris momenti æ-
quo Lectori condonanda relinquo.

